

SULINERMI ATUKKANUT TAAGUUTIT
tarnikkut atukkanut tunnganerusut

OQAASILERIFFIK

Sulinermi atukkanut taaguutit

Tarnikkut atukkanik tunnganerusut

© Oqaasileriffik 2006

Ilioqqarnera: Tegnestuen Tita

Naqinnera: Athene Grafisk, Albertslund

ISBN: 87-990324-1-4

Oqaasileriffik/Sprogsekretariatet

Postboks 980

3900 Nuuk

Kalaallit Nunaat

Oqarasuaat +299 34 58 33

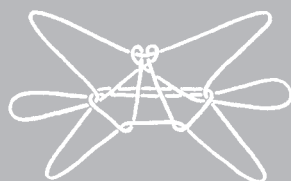
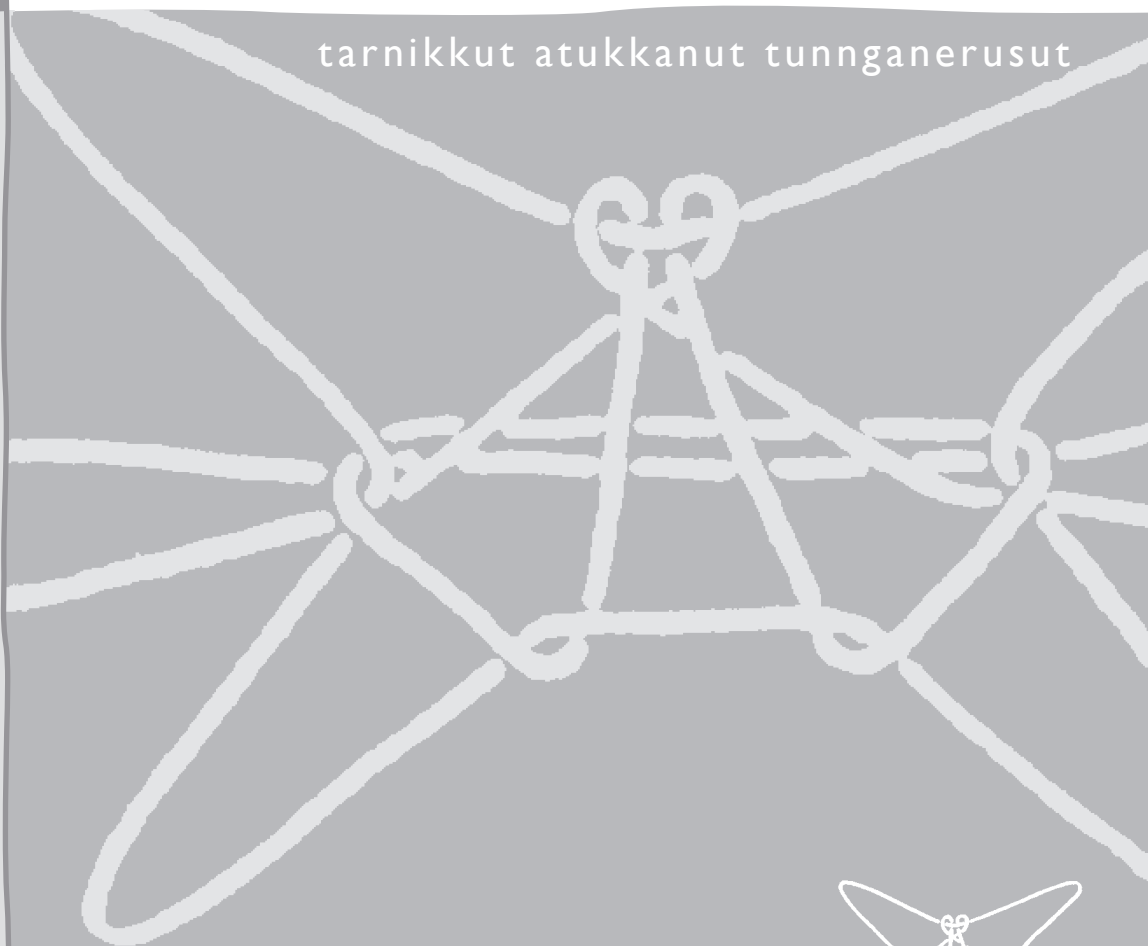
Allakkasuaat +299 32 73 42

E-mail: oqaasileriffik@gh.gl

Nittartagaq: www.oqaasileriffik.gl

SULINERMI ATUKKANUT TAAGUUTIT

tarnikkut atukkanut tunnganerusut

OQAASILERIFFIK

Siulequt

Suliffigissaasut ataatsimiititaliaata siulittaasuata Ulla Lyngep aamma Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup pisortaata Arnaq Grønvoldip saaffiginnissutaatigut Oqaasiliortut aalajangerneratigut Oqaasileriffiup **Sullivinni taaguusersuutit - sullivinni tarnikkut pissutsinut tunnganerusut** suliakkiuppaa ukioq 2001.

Suliffigissaasut aqqutigalugit aningaasaleeqataasut:

- Suliffigissaasut kr. 95.000
- NunaFonden kr. 50.000
- SIK-p Qaammarsaanermut Ilinniartitaanermullu Aningaasaateqarfia kr. 15.000

Cand. mag. Bolatta Vahl BA Lisathe Møller Kruse-lu aqqjissuisuupput. Taakku sullivinnut tunngasunik allakkiat (ass. inatsisit) aallaavigalugit kalaallisut danskisullu taaguutit nalunaarsorlugit aallartippaat. Kingorna taaguusersuiner-mik nunarsuarmioqatigi-inni atorneqartumik immikkut ilinniakkatik tunngavigalugit nalilersuineq annertusiartortippaat.

Sullivinni taaguusersuutit – sullivinni tarnikkut pissutsinut tunnganerusut suliffeqarfinnut tamanut atuutussanngorlugit suliaapput. Taaguusersuusi-ornerup siunertaraa sullivinni taaguutit assigiinneru-sunik annertunerusumillu atortitaalernissaat. Siornati-gut pineqartumut ataatsimut taaguutit arlariit atorne-qartarsimapput, soorlu danskisut taaguut overbelas-ting taaneqartarsimagaluarpoq ima; *sualuppallaa-mik artorsartitsineq* imaluunniit *ilungersuatitsivalla-arneq*, taaguusersuut malillugu maanna aalajangersi-masumik *artukkiineq*-mik taaneqartalerpoq.

Pineqartumut ataatsimut taaguutit assigiinngitsut atorneqartarnerat ajoraluartumik ilaatigut paatsoor-titsinermik kinguneqarsinnaasarpoq, ilaatigut akisu-sinnaasumik navialissutaasinnaasumillu. Tamakku pinngitsoortinniarlugit taaguusersuutit suliaritinne-qarput.

Taaguutit nassuiaataallu Oqaasiliortunit akuerisaap-pat. Aamma malugeqqunarpog oqaatsinut politikki-mik nassuiaammi innersuussutigineqartumik, tassa kalaallit oqaasiini taaguusersuutininik nutaanik pileri-artortitsisoqassasog, piviusunngortitsiartorneq suli-ap matuma aqqutissiormaguttaaq.

Sullivinni taaguusersuutit – sullivinni tarnikkut pissutsinut tunnganerusut kalaallit oqaasiisa oqaluttuarisaaneranni pingaartorujussuuvog. Tassa-mi taaguusersueriaatsit nutaanerpaat maleqqissaar-lugit suliaavog, ass. taaguutit nassuiaatillu immik-koorteqqissaagaapput nassuiaammilu uteqqiinerit pinngitsoortinneqarsimallutik. Naatsorsuutigisari-aqarpoq taaguusersuutit siunissami taaguusersuu-serinermik suliaqartussat aallaavigilluartassagaat, tamannalumi nunatsinni pisariaqartinneqarluarpoq.

Suliap immikkuullarissuunera pissutigalugu aallaq-qaataaniilli sullivinni avatangiisinik suliallit assigiin-gitsut suleqataaqqullugit piserineqartarput, soorlu sullivinni isumannaallisaanermik suliallit, qatserisar-tut, isumannaallisaanermik pikkorissaanermik sulia-qartartut, sulinermik ilinniartinnit ilinniartitsisut assigisaallu. Tassunga tunngasuni qujassutissaqarf-i-gaavut: Nuummi Qatserisartut: Niisi Frederiksen; KANUKOKA Peter Olsen, Nuummi Saviminileriner-mik Ilinniartinnit ilinniartitsisoq Pavia Jensen; BA Inge Seiding, Nuuk, mag. art., Ph.D. Eva Jørgensen; cand. pæd. psyk. Ruth Blytman Nielsen; cand. psych. Inuk Bourup-Nielsen.

Carl Chr. Olsen
Oqaasileriffik

A

aalajangeeqataasinnaaneq

maleruagassat malillugit sulisut suliyanik sunneeqa-taasinnaannerat imaluunniit (sulisitsisoq peqati-galugu) aalajangiisnaanerat, suliati aalajangersi-manerusut isumaqatigiissutaasimasut imaluunniit suleqatigiinnermut malittarisassat tunngavigalugit
medbestemmelse

aallussisinnaannginneq

suliassamik aalajangersimasumik sivisunerusumik aallussisinnaajunnaarneq
koncentrationsbesvær

adrenalini

inuup uippakajaarneranit tartut sanilequtaasa patia-nit hormonini pinngortartoq
adrenalin

ajutooriataarsinnaaneq

sulitilluni tassangaannartumik ajoqusersinnaaner-mut naliliineq
ulykkesrisiko

akerleriinneq

unammillernerit imaluunniit isummat, piumasat sulialluunniit assigiinngitsut atuuttut
konflikt

akisussaaffik

1) pisussaaffik, nanertuut, pisuussut

2) suliassap anguniakkaluunniit naammassineqar-nissaannut akisussaassutut pisussaaitaaffeqartitaa-neq
ansvar

akisussaaffimmik agguassineq

1) suliffeqarfimmi sulisut akornanni kikkut sunik pisussaaffeqarnerannik allassimaffik nalunaarsuif-filluunniit

2) anguniakkap naammassiniarnerani suliassat suut kia suliarissaneraanik allattuiffik
ansvarsfordeling

alarneqarneq

immikkoortitaaneq, ataatsimoornernut ilaatinne-qannginneq
udstødning

allamik suliffeqalerneq

sulisup allamik suliffeqalernera, allamik atorfinin-nera imaluunniit allamik suliaraqalernera
jobskifte

allanngorartumik piffissalimmik sulineq

ullormi suliartorfik soraarfillu sulisup nammineer-luni qaqugu pissanersut aalajangersinnaavai, suli-neq piffissani aalajangersimasuni pisinnaavoq (soorlu arfineq marluniit pingasunut imaluunniit qulingiluaniit tallimanut), piffissami aalajangersi-masumi sulisarnerup akerleraa, tassami piffissami aalajangersimasumi sulisartut suliartortarmata soraartarlutillu piffissami aalajangersimasumi, soorlu arfineq pingasuniit sisamanut
fleksibel arbejdstid; flextid

allanngoriartorneq

1) suliffeqarfimmi allanngortitsineq, suliati inger-lanneqarnerisa nutarternerisigut, suliffeqarfiup aaqqissuunnerata allanngortinneratigut, suleriaatsit nutarternerisigut, ass. suliffeqarfiit ataatsimoortin-neqalernerisigut, aqutsisut allanngornerisigut, il.il.

2) suliffeqarfimmi allanngortiterinerit ingerlanne-qarnerat aqunneqarnerallu (makku allanngortinne-qarneranni; suliati ingerlanneqarnerisa, suliffeqar-fiup aaqqissuussaannerata, suleriaatsinik nutarteri-neri)

forandringsproces

allannguisariaqarneq

suliffeqarfimmi allanngortoqalerneranik, imaluun-niit allanngortoqangajalerneranik ilimasunneq (ilaatigut allannguinerit piumasqaataasinnaapput, siorasaarinerusinnaapput, takorluugaasinnaallu-tilluunniit), makku allanngortinneqarsinnaapput; suliati ingerlasarneri, suliffeqarfiup aaqqissuunnera, suleriaatsit nutarsarneri

forandringspres

allannguutaasinnaasunut piareersimaneq

suliffiup allanngornera malillugu, soorlu angunia-gassat suliassaluunniit allanngornerini (aaqqiis-suussinerup allanngortinnerata kingunerigajutta-gaa, suliffeqarfiit ataatsimuulernerisigut, aqutsisut allanngornerisigut, il.il.) allanngorsinnaassuseqar-neq allanngorusussuserlu

forandringsparathed

anguniagaq erserluttoq

suliassap siunertaa imaluunniit suliassap suliari-
nerani suut anguniarneqassanersut erserluttut
imaluunniit erseqqissumik nalunaarutigineqarsi-
mannngitsut
uklare mål

anguniakkat erseqqissut

suliassat anguniagassalluunniit erseqqarissut paa-
sinarullu, pisortanit taakkuluunniit suleqatigalugit
suliarineqarsimasut
klare mål

annilaarnartorujussuarmik pisoqariataar- nera

suliffimmi tarnikkut sakkortuumik sunnerneqar-
neq imaluunniit misigisaqarneq, ”tarnikkut tupaq-
qarujussualernermik” kinguneqarsinnaasut, ass.
sulitilluni sioorasaartinneq imaluunniit annersaa-
sumik takusaqarneq, suliffimmi ajoqusertoqarnera
imaluunniit imminortoqarnera
chokerende begivenheder

aqutsisut ineriartornissaat anguniarlugu oqaloqatiginninneq

suleqatigiinnut naalakkap pisortaatalu ataatsimiit-
tarnerat pilersaarusiorduagaq piffissami aalajanger-
simasumi pisartoq, ass. ukiumoortumi), ataatsi-
miinnermi aqqissuulluakkamik piareersarlukka-
millu oqaloqatigiinnikkut qulakkeerneqartarpoq
naalakkap imminut nalilernera aqutsisullu naliler-
nera, naliliinnermi pineqartup ineriartortitsinikkut
anguniagassaasa pilersaarutaasalu takussutissaqa-
lernissaat anguniarneqartarpoq, ataatsimiinneq pi-
lersaarutit isumaqatigiissutigisimasat (suut oqallisi-
gineqassanersut, naalisaaneq qanoq isikkoqartinne-
qassanersoq, il.il.) malillugit ingerlanneqartarpoq
lederudviklingsamtale (LUS)

artukkerneqarnermit ataavartumik sunner- neqarneq

artukkigaanermi qisuariaatit kingunera ataavartoq
taamaaginnalersimasorluunniit (tassa qaangigasa-
saangitsoq)
kronisk belastningsreaktion

artukkigaanermi qisuariaatit kinguneri

sulinermi artukkiissutit pissutaallutik napparsima-
lernermit ersertoqarnera, napparsimalerneq, misi-
gissutsitigut qisuariarneq, pissusilersornerilluunniit
allangornerat
belastningsreaktioner

artukkiineq

suliassiissutit suliarisinnaasamit annertuallaamik
piumasagaatitallit imaluunniit suliassartaqarpal-
laartut
overbelastning

artukkiissutit ersiutaa qaangerneqarsin- naangitsoq

sulinermi artukkiissutit pissutaallutik sivisuumik
ataavartumilluunniit napparsimalernermit erserto-
qarnera, napparsimalerneq, misigissutsitigut qisua-
riarneq, pissusilersornerilluunniit allangornerat
belastningsreaktion, kronisk

assigiiamik periaaseqarneq

assigiiaginnavissumik, nukillaarsarnartumik suli-
neq, suliat assigiiaginnartut imaluunniit aalaari-
aatsit assigiiaginnartut atorlugit (aamma takuuk:
suliaq assigiiartoq)
monotoni

atorfiup imarisai

suliassanik, akisussaaffinnik, pisinnaatitaaffinnik
allanullu atorfimmut suliffeqarfimmiluunniit sumi
inissisimanermut nalunaarsuiffik, nalunaarsuiffik
nalinginnaasumik allagaasarpoq
stillingsbeskrivelse

attassineq

uippakajaarnerup artukiissutilluunniit ”attassin-
naanerat” imaluunniit qaangernarnerat
coping

attaveqatigiinneq

(allakkatigut, oqalunnikkut imaluunniit oqaatsinik
atuinani, tassa timi atorlugu paasissutissiineq kaler-
risaarinerluunniit) paasissutissat imarisat imaluun-
niit inuit akornanni paasissutisseeqatigiinneq,
qaammarsaqatigiinneq aamma/imaluunniit kallerri-
saareqatigiinneq
kommunikation

atuuffiit imminnut assortuuttut

inuup pissusilersuutigiumaagassaattut naatsorsuu-
tigisamut naappertuutinnngitsut imaluunniit assi-
ginnngitsunik marlunnik amerlanerusunilluunniit
suliaqartussatut naatsorsuutigineqarneq
rollekonflikt

avataaniit siunnersuineq

tarnikkut pissutsinut tunngasutigut imaluunniit aaqqissuussinermut tunngasutigut suliffeqarfiup suliffeqarfiulluunniit immikkoortortaata ikiornerqarnera, ass. avataanit siunnersortimit
ekstern rådgivning

C

coaching

1) siunnersuineq, sungiusaaneq (timersortartut sungiusarnerminni atorajuttarpaat)

2) oqaloqatigiinneq atorlugu sungiusariaaseq/siunnersueriaaseq ”imminut ikiornissamat ikiorsiineq”, ajornartorsiutip qaangnerrisaanut inernileriikka-mik siunnersuuteqarani oqaloqatigisap misilittagai takorluugaalu tunngavigalugit ikiorsiineq
coaching

E

ersinngitsumik akerleriinneq

unammilleqatigiinnerit imaluunniit akerleriinnerit pissutsit piusut (suli) tamanut ersilinngitsut
konflikt, skjult

ersittumik akerleriinneq

suliffeqarfimmi isumaqatigiinnginnerit, oqqannerit anneruniunnerillu
konflikt, åben

H

hormonit uippakajaartitsartut

timip akui assigiinngitsunik sunniuteqartartut, tartut sanilequtaata patianiit aniatinneqartartoq (adrenalin) imaluunniit tartut sanilequtaata ameraasaaniit aniatinneqartartoq (kortisol), tarnikkut timikkuluunniit artukkiiisoqartillugu timip akui seerisarput
stresshormoner

I

iliuseqarsinnaaneq

suliffeqarfimmi inissisimaneq pissutigalugu qanoq iliuseqarsinnaaneq, piginnaaneqarneq, pisinnaatitaaffeqarneq, assigiinngitsunilluunniit qinigas-saqarluni periarfissaqarneq
handlemulighed

iliuseqarsinnaannginneq

(pisortatigoortumik) piginnaasaqarfiup annikippal-laarnera pissutaalluni piumasarisap piviusunngor-tinneqanngitsoortarnera
magtesløs

iliusissanik pilersaarusiaq

siunissami suliassat nassuiarneqarneri, tassani pi-neqarlutik suliassat suut aallartisarneqassanersut, taakkulu tullerriaarneri kimillu suliarineqassaner-sut nalinginnaasumik (eqqarsaatigilluarlugit) alla-ganngorlugit nalunaarsugaasartut
handleplan; handlingsplan

illuatungeriissitsineq

inuit marluk, imaluunniit amerlanerusut akerleriit (inimeeqatigiissillugit) oqaloqatigiissinneqarnerat
konfrontation

illugiilluni oqaloqatigiinneq

1) naligiilluni oqaloqatigiinneq

2) illugiilluni oqaloqatigiinnermi oqaloqatiginnittup oqaloqatigisallu tusarnaarnissaa paasinissaalu pingaarluinnartuupput
dialog

immikkoortiterilluni suliaqarneq

immikkoortiterilluni sulineq, ass. sammisat, pitsaassutsit, angissutsit, qalipaait il.il. tunngavi-galugit
sorteringsarbejde

imminut tatigineq

nammineq piginnaasanik sapinngisanillu tutsuigin-ninneq; imminut tatigineq
selvtillid

ineriartorfiusinnaasut

suliniuteqarfiit, pissutsit, suliniutit, ass. aqutseriaat-sit, suliassap piareersarnera, suleqatigiit ineriartor-nissaannik siunertaqarluni periarfissaqartitsineq
udviklingsmulighed

ineriartornissaq anguniarlugu oqaloqatigin-ninneq

sulisumik oqaloqatiginneriaaseq aalajangersima-soq, suleqataasup suliffimmini suleqatigiinnermilu siunissami periarfissai piginnaasaatalu annertusi-neqarnissaanut tunngasunik imaqartoq
udviklingssamtale

ingutsineq

piaaraluni imaluunniit piaarinani nutaarsiassanik oqaluttuarneq imaluunniit paasissutissiineq, nutaarsiassat paasissutissallu ilaatigut salluliorneru-sarput, inummiillu inummut ingerlasarlutik
rygtedannelse

inip aaqqissuunneratigut naleqqussaaneq

suliniut, pilersitaq, suliffiup isikkussaaniq aaqqiis-sut (taamaalillunilu ass. suleriaatsimik allanngortit-sisinnaasoq)

indretningsmæssig foranstaltning

innimiilliorneq

pissusilersorneq, inummut ajuallatsisisartumut suliniut, eqqunngitsuliortartumut imaluunniit pine-qartumut narrujuumminartumik iliuuseqarneq
krænkende handling

inoqatinut attaveqannginneq

1) suleqatigisanut akuttunngitsumik attaveqarani, kisimiingaatsiartarluni sulisarneq

2) ataatsimoortunut ilaatinneqannginneq
social isolation

inoqatinut attaveqarneq

allanik suleqateqarluni imaluunniit qanitaqarluni sulineq, ass. suleqatinik
social kontakt

inuleringeq

inunnik sullissineq
suliassat pingaarnerit inunnik sullissinertallit, ass. ilinniartitsisut, peqqissaasut
menneskerelateret arbejde

inunnik suleqateqarfiusoq

suliffik inunnik allanik suleqateqarfiusoq
menneskerelateret arbejde

inunnik sullissineq

inuleringeq
suliassat pingaarnerit inunnik sullissinertallit, ass. ilinniartitsisut, peqqissaasut
menneskerelateret arbejde

inuttut assigiinnngissutsit

inuit ataasiakkaat assigiinnngissutaat, inuit immi-niussusii
individuelle forskelle

inuttut ineriartorneq

paasinninnermik, ilisimasanik, piginnaasaqarfim-nik kajuminnermillu annertusisitsineq imaluunniit peqarnerulerneq
personlig udvikling

inuttut inooqatigiinnertigullu sullivimmi pissutsit

1) suliffeqarfimmi sulisut akornanni pissutsit pinngitsooranilu piumasaqaatit

2) [isuma atorneqarajuttoq] sullivinni tarnikkut atugarisat assigaa
psykosocialt arbejdsmiljø

inuttut tapersersorneqarneq

1) tapersineq, akuersarneq ass. aalajangiussamut

2) iluarininneq, nersorininneq, ersarissumik isumaqataanermik takutitsineq ass. iliuuserineqar-tumut
opbakning

inummarissaatit

timip tarnilluunniit sulineranik annertusisitsisartut, aamma/imaluunniit eqeersitsisartut, ass. nakorsaa-tit, kaffi, il.il.

stimulerende midler

isumannaallisaanermi sinniisoq

suleqatigiit sinnerlugit suliffimmi pissutsinut tun-gasunik suliaqartussatut, suleqatigiit akornanni qinerneqarsimasoq, isumannaallisaanermut sinnii-sup ilaatigut makku sulinermi ajoqusertoqanngin-nissaa anguniarlugu suliassarai; nalilersuinerit, nalunaarsuinerit, sullivinni pissutsinik nakkutigin-ninnerit

sikkerhedsrepræsentant

isumannaallisaanerup tungaatigut aaqqissuussineq

inatsisini allassimasut malillugit sullivimmi pis-sutsit peqqissutsimut ajoqusiinnnginnissaat ajutoor-toqannginnissaalu anguniarlugit aaqqissuussineq, inunnit assigiinnngitsunit, sulisitsisumit, aqutsisunit isumannaallisaanermi sinniisunit kiisalu gruppinit makkunangga inuttaqartinneqartoq; isumannaal-lisaanermut gruppinit kiisalu isumannaallisaaner-mut ataatsimiitalianit, pinngitsoorani suliarine-qartussa

sikkerhedsorganisation

isumannaallisaanerup tungaatigut sullissineq

ajutoornissat peqqissutsikkullu ajoquteqalernissat pinaveersaartinniarlugit aqutsisunit isumannaallisaanermilu sinniisunit suliarineqartartut, suliffimmi pissutsinut inatsisini allassimasut malillugit
sikkerhedsarbejde

isumaqanngissuseq

inuunermik iluaaginninneq, ass. suliffimmi suliasat imarisaasa naammaginanginnerat pissutaalutik
meningsløshed

isumassuineq

1) inummut ass. aliasuttumut paasinninnermik, soqutiginninnermik, tuppallersaanermik takutitsineq

2) inummut ass. ikiortarialimmut ikiuineq, paaqqinninneq, illersuineq, nakkutiginninneq, siunnersuineq
omsorg

K

kaammattoqatigiinneq

inuit marluk amerlanerilluunniit ajornartorsiuteqarnermi ikioqatigiinnerat, ass. suliambut tunngasumik ikorfartoqatigiinneq
gensidig støtte

kajumissuseq

1) inummik pissusilersortitsisoq iliortitsisorluunniit imaluunniit inuup soq taama pissusilersorneranik paasinarsitsisoq

2) pisortat suliniutaat sulisut ataatsimut anguniagaqarneranni sulisunut ataasiakkaanut kajumilersitsisoq
motivation

kalerrisaarutit inummit nassartarissat

sulisup radiukkut nassartakkakut nassitsilluni ikiortissamik pissarsiorsinnaanera, ikiortissarsiorneq radiup nassartakkap toortagaata naqinneratigut pisarpoq, ass. radiut sulisunit napparsimasunik nukersorsinnaasunik sullissisunit imaluunniit paarnaarussanik sullissisunit atorineqartartut
personbårne alarmsystemer

kisimiilluni sulineq

1) allanut attaveqarani sulineq, ass. nukissiorfimmi nakkutilliusut, aalisartut

2) sulisitsisup suliakkiinera malillugu artornarsinnaasumik imaluunniit ulorianarsinnaasumik allanit ikiorneqarsinnaanani tapersorsorneqarsinnaanani luunniit sulineq, ass. illuliorfinni sanasut, peqqisaasut angerlarsimaffinnukartartut
alenearbejde

M

malersuineq

pimmatiginninneq

nuanninngitsumik inummut aalajangersimasumut pissusilersoqattaartarneq ass. anaasisarnerit, qunusiarinnittarnerit, aterusilersuisarnerit, ilaginnik-kumannngittarnerit, qaqqaaqalaarinnittarnerit, pineqartup annerusumik annikinnerusumilluunniit piaaraluni ajortumeernissaa imaluunniit nikassar-nissaa siunertaralugu
mobning

malitassiat

suliffeqarfimmi malittarisassat, ileqquliussat, peri-aatsit allassimangitsuugajuttartut
spilleregler

mamarliineq

inuit inummut aalajangersimasumut ajortumik isumaqalersinnissaat anguniarlugu, innimiilliorluni imaluunniit salluliorluni oqallisiginninneq
bagvaske

mianersuuteqqissaagassamik suliagarneq

suliassat (pisariaqartumik) peqqissaarussassat imaluunniit annikitsuinnarmik aalariartarluni suliffiusussat
præcisionsarbejde

misigissutsit aninneqartut

misigissutsit ersaringaaramik allaat inunnit allanit malugineqarsinnaasut, ass. kamanneq, aliasunneq imaluunniit nuannaarneq
følelsesmæssige udbrud

misigissutsitigut malunniutit

misigissutsit ”pissusissamisoorut” ajortumik sunnerneqarsimanerisa ilisarnaataat
følelsesmæssige symptomer

misigissutsitigut nukillalaarneq

1) misigissutsit annertuut sakkortuulluunniit aqquasaareerlugit qasorujussuarneq

2) inuit qanippallaarlugit qasulerneq qasoqqaler-nerlu

følelsmæssig udmattelse

misigissutsitigut qisuariaatit

avataanit sunnerneqarnerup kingunerisaanik pissu-silersuutikkut ersertoq, ass. kamanneq, aliasunneq imaluunniit nuannaarneq

følelsmæssige reaktioner

misigissutsitigut tunuarsimaarneq

tarnikkut qisuariaatit misigissutsinik takutit-sinnginneq inunnillu allanik attaveqannginneq, ”imminut mattunneq”

følelsmæssig tilbagetrækning

N

naammagisimaarinnineq

suliamik naammagisimaarinnineq sulinermi suliat (tamaasa) nalilerneranni nuanner-sumik ajunngitsumillu misigisimaneq

tilfredshed; arbejdstilfredshed

nakkarsaaneq

ataavartumik kamassarineq, illaruaatiginninneq, nikassaaneq imaluunniit innimiilliorneq

chikane

nakuuserfigineqarsinnaaneq

timikkut tarnikkulluunniit nakuuserfigitinnikkut ajutoornissamut qanoq qanitsiginermut nalilersui-neq

voldsrisiko

nalaatsinerlussimasunut ikiueqqaarneq

ajornartorsiummik, ajutoornermik, sakkortuum-milluunniit pisoqarsimatillugu, ass. toqusoqarsima-tillugu, soraarsitaanermi, ajutoortoqarneraniluun-niit qaangiiniarnermi, tarnikkut ikiorneqarneq

krisehjælp

nalaatsinerlussimasunut katsorsaaneq

ajortumik, alianartumik imaluunniit sakkortuum-mik pisoqarsimatillugu, soorlu toqusoqarsimatil-lugu, avinnermi, soraarsitaanermi, ajutoortoqarne-raniluunniit piffissaq sivisoq atorlugu tarnip pis-susiinnik ilisimasallip katsorsaanera

kriseterapi

nalaatsinerlussimasunut pinasuartumik

ikiueqqaarneq

sakkortuumik pisoqarsimatillugu tarnip pissusiin-nik ilisimasalimmit allamilluunniit ikiortinneqapal-lanneq (”tarnikkut ikiueqqaarneq”)

krisehjælp, akut

naleqqussariartorneq

suliffeqarfimmi allanngortoqarnerani piffissap su-liarisallu ingerlanerat, suliffiup pequtsersornera, suliassat piareersarnerat, anguniagassat aqutseri-aatsilluunniit allanngornerat eqqarsaatigalugit

omstillingsproces

naleqqussarsinnaasuseqarneq

suliffeqarfiup allanngornera malillugu naleqqussar-sinnaaneq, suliffeqarfiup allanngornera anguniak-kat allanngornerannik imaluunniit suliassat allan-ngornerannik kinguneqartoq, suliffeqarfiup allan-ngornera ilaatigut makkuninnga patsiseqarajuppoq; aqqissuussaanerup allanngornera, suliffeqarfiit kattunnerat, pisortat taarsernerat il.il.

omstillingsevne

napparsimasumut attaveqarneq

suliassat imaluunniit piffissaq suliffiup ilaa, ass. nakorsat peqqissaasulluunniit napparsimasunik oqaloqatiginninnerat imaluunniit inimi isersimaqa-tiginninnerat

patientkontakt

neriuutaaruteqqaneq

tunniutiinnerneq, siunissamut neriuteqannginneq, suliffimmi suliassat suliarinissaasa imaluunniit ul-lormut angumerisassat ajornartorsiutiginerat

følelse af håbløshed

nersorinnineq

1) qujaniut, suliamik nersorinnineq

2) akuersaarneq

anerkendelse

nikallunganeq

tarnikkut atugarliorneq; nikallunganeq, taaqqunganeq, matoqqaneq
nedstemthed

nikassaaneq

pisimasunik pissutsinilluunniit ajortisaarutinik, nikanarsaarutinik eqqartuineq pineqartup piginnaasaannik sapinngisaannilluunniit tatiginnikkunnaarnermik kinguneqartumik
nedsættende omtale

nukiit sukannerat

nuki/nukiit eqikkarnerat atajuartuq, anniarnermik kinguneqarsinnaasoq, tarnikkut atugarisat pissutaagajuttarput ass. annilaanganeq, uippakajaarneq, tuparujussuarneq
muskelspænding

nukillalaarneq

tunniutiinnarnermik imaluunniit nukissaqannginermik misigineq
afmagt

nukissaarunneq

1) tarnikkut atukkat, suliffimmut, atuartitanut, sulitanut suliffimmut attuumassuteqartunut tunnius-sassaarunneq

2) sivirusumik timikkut tarnikkullu nukillalaanganeq, sivirusumik uippakajaarsimanerup imaluunniit sullivimmi tarnikkut atugarisat kingunerisinnaasaat
udbrændthed

nutaamik aaqqissuussineq

suliffiup aaqqissuussaanerata allanngortiternera, aqutseriaatsip suliffeqarfimmi suliassat tunngavigalugit inissitsiterisimanerit, immikkoortortat isumaginnittoqarfiillu allanngortinneqarneri
omstrukturering

O

oqaatsitigut siorasaarineq

oqaatsit, ass. unnerluussineq, suaartarneq, isus-sunneq inummik allamik ajortumeeriniarnermik imaluunniit pillaaniarnermik paasisitsineq
verbal trussel

P

peqqarniitsumik pissusilersorneq

1) sorraatsumik, peqqarniitsumik inupalaattut nipeqarluni pissusilersorneq

2) suliffeqarfimmi sulisut akornanni imminuinnaq eqqarsaatigaluni pissusilersornerit
rå tone

peqqissutsikkut ajoquserneq

timikkut tarnikkulluunniit peqqissutsip tamakkiisumik imaluunniit ilaannik ataavartumik ajoquserneq
helbredsskade

peqqissutsikkut ajorseriarneq

timip tarnilluunniit peqqissusiata ajortinnera
helbredsføringelse

piareersimaneq

tarnikkut atukkat, imaluunniit atugarineqalersimasut, ass. piareersarnikkut anguneqarsimasut, isummakkut suliamik naammassinninnissamik piareersimaneq aalajangiisinnaanerluunniit
parathed

piffissamik naatsorsuillaarsinnaajunnaarneq

napparsimalluni timikkut sananeqaatit allanngornerannit piffissamik paasinninnerup allanngornera
svækket tidsopfattelse

piffissap ingerlarna

ullup unnuallu agguataarnera, piffissat aalajangersimasut uteqattaarfigineqartartut, avatangiisinit, ilaqtanin inuiaqatigiinnillu aalajangigaq
social tidsrytme

piffissaq suliffiusoq

1) ullup unnuallu ingerlanerani piffissaq suliffittut atorneqartartoq

2) nalunaaqutap akunneri suliffimmiiffissatut naatsorsuussat
arbejdstid

piginnaasaqarneq

1) piukkunnarsarsimassuseq, tassani pineqarlutik ilisimasaqarneq ilisimasallu atornissaanik pigisaqarneq, ass. suliamut tunngatillugu piginnaasaqarneq

2) qanoq iliuseqarnissamut imaluunniit aalajangi-sinnaanermut pissaaneqarneq imaluunniit (pissusaatitaaffeqarluni) piginnaassuseqarneq

kompetence

piginnaatitaaffiit agguataarneri

kia aalajangigassat sorliit akisussaaffiginerannik nassuiaat

kompetencefordeling

pilersaaruserneq

suliassap imaluunniit suliassat suliarilinnginneranni piareersarneq, suliassap suliassalluunniit qanoq suliarineqarnissaat tassani isummerfigineqartarput, suleriaasissaq sorleq atorneqassanersoq, qassinit suliarineqassanersoq, il.il.

planlægning

pimmatigininneq

malersuineq

nuanninngitsumik inummut aalajangersimasumut pissusilersoqattaarneq ass. anaasisarnerit, qunusiarinnittarnerit, aterusilersuisarnerit, ilaginnikkumanngittarnerit, qaqqaqqaalarinnittarnerit, pineqartup annerusumik mikinnerusumilluunniit piaaraluni ajortumeernissaa imaluunniit nikassarnissaa siunertaralugu

mobning

pisooq sakkortoog

pisimasooq, ass. ajutoorneq, avatangiisinut inunnulluunniit sakkortuumik sunniisooq; imaluunniit ajutoornermik annilaarnartorujussuarmilluunniit pisooqariataarneranut takunnittuuneq imaluunniit annersartinneq

voldsom hændelse

pissusilersorneq

inuup iliusia imaluunniit qanoq pissusilersornera

adfærd

pissusilersuutikkut qisuariaat

inuup iliuserisartagaasa pissusiataluunniit allanngorneri, pissutsinit atugarisanilluunniit aalajangersimasunik sunnerneqarsimanermit pissuteqartut

adfærdsmæssige reaktioner

pissusilersuutitigut malunniut

inuup ajoquteqarneranut imaluunniit arlaatigut sunnerneqarsimaneranut ilisarnaatit inuup iliუსiatigut imaluunniit pissusilersorneratigut takuneqarsinnaasut, iliutsit pissusilersuutillu naatsorsuutigineqarsinnaasumit imaluunniit pineqartup ukiuinut, inuiaqatigiilluunniit pissusiannut naleqqiullugu allaanerusarput. Inuit pissusilersornikkut malunniutillit napparsimasutut pissusilersorsinnaapput

adfærdsmæssige symptomer

pissusissamisuunngitsumik pissusilersorneq

iliuseq pissusilersornerluunniit, naatsorsuutigineqarsinnaasumit imaluunniit pineqartup ukiuinut, inuiaqatigiilluunniit pissusiannut naleqqiullugu allaanerusooq

adfærdsførstyrrelser

piukkunnassuseq

suliassap suliarinissaanut imaluunniit suliffiup suliffiginissaanut tunuliaqut, tunngavik piginnaasaqarnerlu

kvalifikation

piumasaqaatit annertuallaat

1) suliap nassuiarnerata/imarisaata sulisullu tarnimigut aamma/imaluunniit sulinermigut piginnaasaanut naleqqutinnginnera

2) sulisumut suliamut tunngatillugu naatsorsuutigineqartut aamma/imaluunniit piumasaqaatigineqartut naalakkamit imaluunniit sulisumit namminermit, piginnaasanit, sapinngisanit pikkorissutsimilluunniit annertunerujussuit

krav, for høje

piumasaqaatit annertuut

1) suliap nassuiarnera/imarisaata sungiussilluarsimamermit, misilittagaqarluarnermik ilinniarluarsimamermilluunniit piumasaqaatitalik

2) sulisitsisumit imaluunniit sulisumit namminermit anguniagassatut naatsorsuutigineqartut

krav, høje

piumasaqaatit annikitsut

piumasarisat annertuallaanngitsut, ass. aningaa-sarsiat isumaqatiginnissutigineranni, imaluunniit suliffiup imarisaannut tunngasut

små krav

piumasaqaatit appasippallaat

suliap nassuiarnerata/imarisaata sulisullu tarnimigut aamma/imaluunniit sulinermigut piginnaasaa-nut naleqqutinnginnera, tamatuma kingunerisarpaa sulisup susassaaleqilernera, soqutiginnikkunnaar-nera, sulerusussuseerunneralu

krav, for lave

piumasaqaatit appasissut

1) suliap nassuiarnera/imarisaata sungiusarsimaner-mik, misilittakkanik ilinniarsimassusermilluunniit annikitsuinnarmik piumasaqaatitalik

2) suliffimmi sulisussap suliassaanut naatsorsuuti-gisat imaluunniit piumasaqaatit annikitsuinnaat

krav, lave

piumasaqaatit erseqqissut

suliffimmit/suliassamit (pisortanit) naatsorsuuti-gineqartut piumasaqaatigineqartullu erseqqissut paa-sinartullu

klare krav

piumasaqaatit ersernerluttut

suliamut imaluunniit sulinermut kissaatigisat, naatsorsuutigisat, siunertat erseqqissumik nalu-naarutigineqarnikuunngitsut

uklare krav

piumasaqaatit imminnut assortuuttut

1) suliassamik naammassinninniarnermi sulisup misigisai; naatsorsuutigisat, kissaatit, piumasa-risallu assigiinngitsut ataatsikkoortinneqarsinnaan-ngitsuugajuttartut (ass. anguniagassat ersernerlun-nerat imaluunniit aqutsisut assigiinngiiaarpallaar-tunik isumaqarnerat patsisaalluni)

2) sulisup suliama imarisaanut tunngatillugu, imaluunniit suliap suliarineqarnissaanut tunngatil-lugu kissaatai piumasarisaalu sulisitsisumit allaa-nerusut

krav, modstridende

piumasaqaatit inornartut

suliamut imaluunniit suliassamik naammassinninni-arnermi piumasarineqartut naatsorsuutigineqartul-luunniit paasiuminaatsut imaluunniit annertuallaar-tutut misinnartut

uoverskuelige krav

piviusuunngitsutut misinnartog

avatangiisinut peqataannngitsutut misigineq, ima-luunniit nalinginnaasunit misilittakkanik allaaneru-sumik misigisaqarneq, piviusorsiuunnginneq misi-gisalluunniit paasiuminaatsut

uvirkelighedsfornemmelse

puiguttorneq

eqqaamaasarutivinneq imaluunniit pisimasut ilaan-nik eqqaamasaaqarunnaarneq (amnesi), nappaatini assigiinngitsuni malunniutaasartog, soorlu puigut-tornermi

svækket hukommelse

Q

qaffassaaneq

suliassamik allanik imaluunniit ajornarnerusunik suliqaarsinnaalernissamik ilinniartitsineq imaluun-niit sungiusaaneq

opkvalificere

qajannaarneqarsimatilluni periarnissamut periaaseq

annersarneqarluni tiguagaqqanerme aniguiar-nerme periaaseq, ass. paarnaarussivinni napparsi-mavinnilu sulisunit atorneqartartog

frigørelsesteknik

qanimut suleqatigiit

suleqatigiit

1) suleqatigiit holdit gruppilluunniit ataatsimoorus-samik angusaqarniarnermi imminnut qanittumik suleqatigiit

2) [ilaatigut ima atorneqartarpoq] suleqatigiit ajor-nartorsiuteqaratik avatangiisit aalajangersimasut tunuliaqtaralugit suleqatigiissinnaannerat aamma/imaluunniit angusaqarsinnaanerat

team

qaqqaqqalaarinninneq

mamarliineq, inummik nuanninngitsumik oqaati-ginninneq, imaluunniit inunnut tunngasunik pisi-masunilluunniit tusatsiakkanik siaruarterineq

sladder

qinngasaarineq ajoqutaanngitsoq

illaatiginninneq illaatigineqartumut ajoqusiinngitsoq

harmløst drilleri

qinngasaarneqartuartoq

suleqatinit pisortanilluunniit illaruaatigineqartartoq imaluunniit sakkortunerusumik malersorneqartartoq imaluunniit nikassarneqartartoq
skydeskiven for løjer

qisuariarfiginninneq

akissut, sulisitsisup suleqatilluunniit oqalunnikkut allakkatigulluunniit akissutaa, akissummi akisup suliamik sulialluunniit inerneranik paasinninnera, kinaassusersiunnginnera takuneqarsinnaalluni, akissut iluarinninnermik iluarinninnginnermilluunniit imaqarsinnaavoq
feedback

quiananngitsumik quiassorneq

ingasattajaartumik amiilaarnartumilluunniit quianartuliorneq, inuup tarnimigut illersorniarluni, imaluunniit amiilaarnartumik, sakkortuumik, tarnikkut artukkiisumik suliaqarnermini atorsinnaasaa
sort humor

qullersanit tapersorneqarneq

aqutsisut aalajangikkamut, periaatsimut imaluunniit suliamik naammassinninnermi illersuinerat, kaammattuinerat imaluunniit nersuaalarinninnerat
ledelsesmæssig opbakning

qunusaarineq

pissusilersorneq, isikkoq, ass. aalariaaseq, qissiminneq annilaanganartoq
truende adfærd

S

sakkortuumik misigisaqarneq

pisimasoq imaluunniit misigisaq sakkortooq, (tarnikkut) sivirusmik sunnerneqarneq ("traume"=grækerit ikimut taaguutaat)
traumatisk hændelse

sakkortuumik nalaataqarsimanerup kinguneranik tarnikkut uippakajaarneq

tarnikkut nappaat sakkortuumik imaluunniit annilaarnartorujussuarmik pisimasoqariataartoqarsimattillugu inuunerulluunniit navianartorsiorsimaneranit takkusinnaasoq
posttraumatisk belastningsreaktion; Post Traumatic Stress Disorder-PTSD

sinnarliorneq

sinnartarnerup nalinginnaasumit allanngornera, ass. sininneq ajulertalerneq, iteqattaartalerneq il.il.
søvnforstyrrelse

siorasaarineq

oqaariartuut, ass. unnerluussineq, suaartarneq, isussunneq imaluunniit pissusilersorneq "oqaasertalinngikkaluarlugit siorasaarineq (mingulertuine-rit)", ass. assaat atorlugit qimitsisuusaarneq, inummik allamik ajortumeeriniarnermik imaluunniit pillaaaniarnermik paasisitsineq
trussel

siunnersueriaaseq supervision

1) oqaloqatigiinnermi periaaseq, suliamut ineriartortitsinermut suleqatigiinnermullu tunngatillugu suliamut inuttullu pisinnaasat ineriartortinneri, siunnersuisup siunnersorneqartullu isumaqatigiinnerisigut pisartoq

2) oqaloqatiginneriaatsit assigiinngitsut ataatsimut taaguutaat, ass.: siunnersortinneq, suleqatigiit akornanni siunnersuineq, aqutsisut siunnersuinerat, ilit-sersueriaaseq coaching
supervision

soqutiginninneq

soqutiginninnermik, peqqissaarnermik, eqqarsarluuqaarnermik, aallussinnermik, isumassuinnermik, innimittarnermik takutitsineq, ass. "aqutsisut sulusunik soqutiginninnermik takutippaat; suliassani soqutiginnilluni suliailerpaat"
opmærksomhed

soriarsinnaannginneq

taamaatitsiinnarnermik, nukillalaarnermik, qanoq iliuuseqarsinnaanngissusermik ajornartorsiummilluunniit qaangiisinnaannginnermik misigisimaneq
magtesløshed

sorusussuseqannginneq

sulerusussuseqannginneq piomassuseqannginnerlu
initiativløshed

stressi

uippakajaarneq
timikkut imaluunniit tarnikkut artukkerneqarneq, ilungersorneq, eqqissisimanninneq, annilaanganermillu pilersitsisoq
stress

sukkasuumik sulineq

suliassat imaluuniit suliat ilaat sukkasuumik ingerlanneqartut

højt arbejdstempo

suleqataasut naammagisimaarinninnerat

sulisut ass. aqutsisut aalajangigaannik imaluuniit periaasiannik nuannarinninnerat imaluuniit nuannarnermik takutitsinerat

medarbejdertilfredshed

suleqatigiilersitsiniarneq

suliassamik aalajangersimasumik ataatsimut anguniagaqarnermi suliaqarsinnaanissaq anguniarlugu inunnik eqimattanik tarnikkut sunneeqatigiisinnanermullu sungiusaanneq, ass. suleqatigeeriaatsit assigiinngitsut atorlugit, asiarluni angalanerit, innasiornerit allallu timersuutit ilungersuanartut nuannarineqartorujussuupput, ilungersualluni timersornermi immikkut piginnaasat atorluarneqartarput

teambuilding

suleqatigiilluannginneq

inuit immikkoortortaqarfiilluuniit akornanni aaqqiagiinnginneq, atassuteqarfigeqatigiittartut imaluuniit ataatsimut suliassamik naammassinniaqatigiittussat akornanni suliffimmi tarnikkut inooqatigiinnikkullu aaqqiagiinnginnerit

samarbejdsvanskelighed

suleqatigiinneq

1) inuit arlaqartut ataatsimoorlutik suliaqarnerat, ass. ”naatsorsuuserisut pingasuullutik suleqatigiil-lutik naatsorsuusioqatigiipput” [tassa suliamik arlaannulluuniit atanngitsumik nassuiaasineq]

2) suliassat arlariinnit sularineqartillugit ajornartorsiuteqarani sulinnermut atorneqartartoq, suliassap naammassiniarnerani suleqatigiit imminnut pinngitsoorsinnaanngillat imaluuniit ikioqatigiinnissartik pisariaqartittarpaat, arlaasaluunnit suli-aasa inernerit pisariaqartittarlugit, ass. ”suliassap piffissaq eqqorlugu naammassineranut suleqatigiil-luarneq patsisaavoq”, ”gruppe A-miittut gruppe B-miittuniit suleqatigiilluarnerujussuupput” [tassa suup arlaata ajunngitsumik ingerlaneramik oqaatiginnineq]

3) pisortatigoortumik, ataqatigiinnerit nassuiarneqarsimasut imaluuniit suliffeqarfiit, immikkoortortaqarfiit inuillu akornanni pinngitsoorsinnaanngisat, ass. ”taakku kommunit marluk suleqatigiilernis-

sartik pillugu isumaqatigiissuteqarput” [tassa annikinnerusumik ataqatigiinnermik oqaatiginnineq]

4) suliffeqarfimmi inuit akornanni ataqeqatigiinneq, ass. ”maani suleqatigiinneq sakkortusaarfiunngilaq, suleqatigiiffiullunili” [tassa ajunngitsuugajuttumik suliffinni tarnikkut atugarisatigut pissutsit pillugit oqaatiginneriaaseq]

samarbejde

suleqatigiinnermi ajornartorsiuteqarneq

ataatsimut suliassamik naammassinninniarnermi inuit immikkoortortaqarfiilluuniit akornanni suliffimmi tarnikkut inooqatigiinnikkullu aaqqiagiinnginnerit ajornartorsiutaalersimasut, imaluuniit sakkortuumik akuliinnermut patsisaasut

samarbejdsproblem

suleqatigiinnermi pissutsit

pissutsit, nuannaarneq, qiimmatsanneq, ikinnguti-giinneq, ataatsimoorfeqarneq (”suleqatigiinnermi pissutsit nuannersut”) imaluuniit annilaanganeq, kamassimaneq, akerleriinneq, nikassuineq (”suleqatigiinnermi pissutsit nuanninngitsut”)

arbejdsklima

suleqatigiit

qanimut suleqatigiit

1) suleqatigiit holdit gruppilluuniit ataatsimoorus-samik angusaqarniarnermi imminnut qanittumik suleqatigiit

2) [ilaatigut ima atorneqartarpoq] suleqatigiit ajornartorsiuteqaratik avatangiisit aalajangersimasut tunuliaqutaralugit suleqatigiissinnaanerit aamma/imaluuniit angusaqarsinnaanerit

team

suleqatigiit imminnut aquttut

suliassat annertunerusut, ass. immikkoortortaqar-fimmi ataatsimi suliassat, sulisunut holdinut suliak-kiissutigineqartut, suliakkinneqartut namminneer-lutik pisortatigoortumik aqunneqaratik suliassap piareersarnera sularineqarnissaalu aaqqissuuttis-savaat

selvstyrende grupper

suleqatigiit nikittaattut

suliap piareersarnera, suliassat ulloq unnuarlu suli-arineqartarnissaat anguniarlugu sulisut gruppik-kuutaat sulisarfiisa sapaatip akunnikkaartumik nikerarnerat

holddriftsarbejde; skifteholdsarbejde; skifte-arbejde

sulerusussuseq

1) inuup suliainik aallussinissaanut nukik pingaar-luinnartoq, aalajangiilluinnartoq

2) pisariaqartitaq suliap aqutugalugu pineqartartoq
arbejds motivation

suliakkiissutit allanngortinneqarpiarsin-naangitsut

suliassat qanoq suliarineqarnissaanut sunniuteqar-piarsinnaanginneq

stærkt bundne arbejdsopgaver

suliamik iluarisimaarinninneq

sulinermi suliap (tamaasa) nalilerneranni nuanner-sumik ajunngitsumillu misigisimaneq

arbejdstilfredshed; tilfredshed

suliamik naammagisimaarinninneq

naammagisimaarinninneq

sulinermi angusarisimasat (tamaasa) nalilerneranni nuannersumik ajunngitsumillu misigisimaneq

arbejdstilfredshed; tilfredshed

suliamik nalitunerulersitsineq

suliap imarisaannik allanngortitsineq, suliffimmi pissutsit annertusineqarnerat (nuannernerusunngor-tinnerat)

jobberigelse

suliamik nuannarinninneq

1) suliamik naammagisimaarinninneq

2) misigissuseq, suliap suliarinnettup pisariaqarti-taannik pingaarutilinnik tunniussinera

arbejdsglæde

suliamik patsiseqartumik ajoquteqalersima-neq

suliffimmi pissutsit siviisumik atuussimasut kingunerisaannik napparsimalerneq, nappaatip ersiutaanik peqalerneq sulisinnaassutsilluunniit killeqalernera

arbejdsbetinget lidelse

suliamut tunngatillugu ikorfartorneqarneq

sulinermi qularnermi nalornisaqarnermiluunniit suliffeqarfimmi ilinniarsimasap assinganik ilinnia-galimmit, imaluunniit suliamut assingusumik sulia-limmik/tunuliaqutaqartumit, pisortaasumilluunniit ikiorneqarsinnaaneq, ass. suleqatigiit marluk nalor-nissutit pillugit oqaloqatiginneratigut

faglig støtte

suliamut tunngatillugu ineriartorneq

sulinikkut imaluunniit suliffiup avataatigut ilinni-aqqinnikkut, suliamut ilinniarsimasamulluunniit tunngasumik pikkorissineq, suliffiup iluani misilit-tagaqalernermik, suliamik paasinninnermik, sulia-mullu pikkorissinnermik ilaqartoq

faglig udvikling

sulianik nikisiterineq

suliffiup nuunnera imaluunniit suliffimmik paar-laassineq suleqatigiit akornanni suliassanik paar-laannerusinnaavoq; inuit akornanni suliffiup nutsernera imaluunniit nikerinnera (tassani suliassat pineqarsinnaapput); suliffigisamit nutserneq ima-luunniit suliffigisamik paarlaanneq, imaluunniit maskiinat nutserneri/parlaatsinneri

omrokering

suliap annertusinera

suliassaqarnerulernermik kinguneqartumik suli-assat allanngornerat, suliffiup nalitunerilerneranik kinguneqarsinnaasoq

jobudvidelse

suliap imarisaa

1) suliassat tunngavigalugit sulinerup qanoq issusia

2) suliffiup isumaqassusia, suliffiup pingaassusia

3) sulisup suliffia (suliap imarisai) inuunermini pisariaqartitaanik imaluunniit peqqissusianik ajunngitsumik sunniisoq

arbejdets indhold

suliap ingerlannera

suliassap piareersarnera malillugu suliap ingerlan-nera/suliassamik ingerlatsineq

arbejdets udførelse

suliap nalunassusia

suliassap qanoq nalunartigineranik (inuiaqatigiit agguaqatigiisillugit paasinnittariaasiannut sanilliullugu) allattuiffik, ass. sulisorineqartussap ilinniar-simasuunnissaa imaluunniit suliutigaluni ilinniarnissaa pisariaqarnerseq

arbejdets sværhedsgrad

suliap piareersarnera

suliassap piareersarnera

1) suliassap pilersaarusionera, aaqqissuunna, nassuiarneralu

2) sulinerup ilaa suleriaasissamik, suliassap ingerlanneqarnissaata pilersaarusionissaanik suliassallu tulleriiarnissaannik isumaliutiginninnertalik. Amerlanertigut suliassamik suliartussamit atorneqartarpoq, nalinginnaasumik allamit, sulisitsiuunerusumit, suliassap piareersarnera suliartarpoq

arbejdstilrettelæggelse; arbejdets tilrettelæggelse

suliaq

atorfiup taaguutaa suliffeqarfimmiluunniit inissisimaffik

jobfunktion

suliaq assigijartooq

allatut ajornartumik suliassap ilaannik uteqattaaraluni suliartarpoq, uteqattaarineq ilaatigut sekundikkaarlugit pisarpoq, imaluunniit ("pinngitsoorneqarsinnaanngisumik suleqatigiinneq"), taamatut suliartarpoq ilaatigut siviisumik pisarpoq, timillu ilaannik aalajangersimasumik artukkiisaraluni

ensidigt, gentaget arbejde (EGA)

suliaq navialiffiusinnaasoq

naatsorsueqqissaartarfinni naatsorsukkat eqqarsaatigalugit suliartarpoq/suliffiit ajutoorsinnaanermik annertuumik periarfissallit

risikofyldt arbejde

suliaq uippakajaarnartooq

suliaq artukkiisoq, artukkerneqarnermi tarnip qanoq issusia; ass. ilungersorneq, annilaanganeq, nikallunganeq, uumissueqqajaaneq, sinnarlioneq, artukkerneqarnermi timip qanoq issusia; timip qisuar-artarnerata/periartaarsinnaanerisa oqimaaqatigiinnerisa allanngornerat

stressende job

suliassanik naammassisaqarneq

1) suliassap aalajangersimasup naammassinissaanut nukiit atukkat

2) suleriaaseq/periaaseq suliassamik naammassininiarnermi atorneqarsinnaasoq

opgaveløsning

suliassap nassuiarnera

suliassanut, akisussaaffinnut, pisinnaatitaaffinnut, naatsorsuutigisanut allanullu nalunaarsuiffik, nalunaarsuiffimmi nassuiaassutigineqarput atorfimmut taaguutip imarisai, suliassat suliffeqarfimmilumi inissisimaneq

jobbeskrivelse

suliassap piareersarnera

suliap piareersarnera

1) suliassap pilersaarusionera, aaqqissuunna, nassuiarneralu

2) sulinerup ilaa suleriaasissamik, suliassap ingerlanneqarnissaata pilersaarusionissaanik suliassallu tulleriiarnissaannik isumaliutiginninnertalik. Amerlanertigut suliassamik suliartussamit atorneqartarpoq, nalinginnaasumik allamit, sulisitsiuunerusumit, suliassap piareersarnera suliartarpoq

arbejdstilrettelæggelse; arbejdstilrettelæggelse

suliassaq agguluttoq

suliaq suliassanik allanik imminnut attuumavallaanngitsunik suliassaqarfiusoq, imaluunniit suliartarpoq ilaat piffissani assigiinngitsuni suliarsariallit

opsplittet opgave

suliassaq kajuminnartooq

suliassaq suliartarpoq, eqqarsaatersornartooq, ineriartornartooq imaluunniit suliartarpoq imarisaa nuannersortalik

inspirerende arbejdsopgave

suliassaqarpallaarneq

suliassarpasuit imaluunniit suliartarpoq nalunartut, piffissami aalajangersimasumi (sivikitsumi) naammassisat

stor arbejdsopgave

suliassarititaasut nalunaarsorneri

suliassanik, akisussaaffinnik, pisinnaatitaaffinnik allarpassuarnillu atorfimmumut, suliassanut suliffeqarfimmiluunniit sumi inissisimanermut nalunaarsuiffik, nalunaarsuiffik nalinginnaasumik allagaa-sarpoq

funktionsbeskrivelse

suliassat assigiiaat

1) suliassat assigiiaat imaluunniit suliassat imari-saat annikitsuinnarmik piumasutsimik nuannarin-ninnermilluunniit pilersitsisartut

2) suliassat timip ilaanut aalajangersimasumut tar-nimulluunniit artukkiisut (aamma takuuk: assigiia-amik periaaseqarneq)

ensidige arbejdsopgaver

suliat assigiiaaginaat

suliassanik assigiiaanik sulisarnermik suliarinissaa eqqarsaatigisariaarussimasoq imaluunniit suliaril-nernerani qanoq suliarissallugu eqqarsaatigissaar-simasaq

rutinearbejde

suliffeqarfimmi kulturi

suliffeqarfimmi suliffimmiluunniit ileqquliussat, pissusilersuutigisartakkat, ileqqut ilisarnaatit, pingaartitat, isummat symbolillu

virksomhedskultur

suliffeqarfiup aaqqissuunera

eqqarsaatit, piareersarnerit pilersitsinerillu suliffim-mik/suliffeqarfimmik pilersitsisut, tassani pineqar-lutik aqutseriaatsit, suleqatigeeriaaseq, suliffiup atortutigut iluarsagaanera, immikkoortortat im-mikkoortiterneri, suliassat piareersarneri suliarine-qarnerallu

arbejdsorganisering

suliffeqarfiup aaqqissuunnerata piareersar-nera

suliffeqarfiup aaqqissuunnerata imaluunniit sulias-sap piareersarnerata allannortinnera taakkuluun-niit ineriartorteqqinnissaat pillugu suliniut, ass. nutaamik aaqqissuussinermik, nikittaalluni sulisar-nerni kiisalu suleqatigiilersitsiniarnermi

arbejdsorganisatoriske foranstaltninger

suliffeqarfiup attaveqaateqarfigisartagai

attassuteqarfigisartakkat imaluunniit suliffeqar-fiit, immikkoortortaqarfiit, inuit akunnerminni pinngitsoorsinnaangisaat pisortatigoortut, ass. suleqatigiillutik suliassanik naammassinninniar-nerminni

samarbejdsrelationer

suliffik ineriartorfiusoq

suliffik suliassanik suleqatit piukkunnassusiinik piginnaasaqarfiinillu pitsanngoriartitsinermik ineriartortitsiffiusoq

udviklende arbejde

suliffiup iluani nikerarneq

sulisut suliaminnik paarlaannerat, ass. skema ma-lillugu, skemami allassimasarpoq qaqugu qanorlu sivilisutigisumik sulinissaq

jobrotation

suliffiup suliassarititai

sulinermi tarnikkut atukkat qanoq annertutigisu-mik sunniisarnerinik nassuiaat, tarnikkut atukkat makku eqqarsaatigalugit; nammineersinnaassuse-qarneq, sunneeqataasinnaassuseqarneq, suliap isu-maqarnera, ilikkarnissamut periarfissaqarneq, ino-qatinut attaveqarneq

jobindhold

sulilluni ajutoorneq

timikkut tarnikkulluunniit ajoqusernermik kingu-neqartumik, sulinermi suliffimmiinnermiluunniit tassannaannaq pisoqarnera, sivikitsukullammil-luunniit sunnerneqarneq

arbejdsulykke

sulinermi ajoquserneq

sulinermit ajoqusernermut sulillunilu ajortoornernut taaguut ataatsimoorussaq

arbejdsskader

sulinermi sukkassuseq

suliassap ataatsip suliarinerani sukkassuseq eqqarsariallaqqissuserluunniit, sulianut katitigassa-nut suleriaaseq assigiiaartoq, suliassanulluunniit sukkasuumik suliarisariaqartunut atorneqartartoq

arbejdstempo

sulinermik pissuteqartumik uippakajaarneq

sullivimmi pissutsit pissutaallutik timikkut tarnik-kulluunniit ilungersorneq

stress, arbejdsbetinget

sulinermit ajoquserneq

1) timikkut tarnikkulluunniit ajoqut, nappaammut ersiut sulisinnaassutsilluunniit killeqarnera, suliffimmi siviisuumik pissuserineqarsimasut patsisigalugit pinngortoq

2) suliamik patsiseqartumik ajoqutigineqalersinnaasut pisortatigoortumik taarsiissutigineqartussat akuersissutigineqarsimasut
erhvervsygdomeq

sulinngitsoorneq

1) sulisup suliartunngitsoornera

2) sulisup sulisulluunniit tamarmiullutik napparsimanermik, naartunermik, erninermi sulinngiffeqarnermik, sulinngikkallarnermik allamilluunniit patsiseqarluni akuereqarluni suliffimmiinngitarnerat
fraværet

sulisoqarnermut politikki

1) aqutsisut sulisunut isiginninnerat imaluunniit pissusii

2) najoqqutassiat, isumaqatigiissutit, pilersaarutini nalunaarutit, suliffeqarfimmi periaatsit allassimasut allassimangitsullu (aningaasarsianut isumaqatigiissutinik, sulisoqarnermut atugassarititaasunik kiisalu makkununga najoqqutassianut; pujortarneq, imigassamik atuineq, suliffeqarfimmi atugarisat il.il, aqutsisut isumaannik imaqarsinnaaput)
personalepolitik

sulisoqarnermut politikkiimi suliniutit

suliniutit, aaqqiissutit, aqutsisut sulisunut isiginninnerannik imaluunniit pissusiinnik allannngortitsineq
personalepolitiske tiltag

sulisuumik oqaloqatiginninneq

pisortatigoortumik sulisup pisortallu ataatsimiinnerat, sulisup suliaasa qanoq ingerlanerat pillugit ataatsimiinneq
medarbejdersamtale

sulisunik ineriartortitsineq

1) sulisut ilisimasaasa (piukkunnassuseq, paasininneq), sapinngisaasa (piginnaasaqarneq, pikkorissuseq) imaluunniit piumassusaasa (periareersimaneq, kajuminneq) annertusinerat imaluunniit taakkunatigut pisuunnguallannerat

2) suliffeqarfimmi sulisut ilisimasaasa, sapinngisaasa imaluunniit piumassusiisa annertusiniissaat pisuunnguallannissaalluunniit anguniarlugu suli-niuteqarneq, aallartitsineq
medarbejderudvikling

sulisunut atugarititaasut

suliffeqarfimmi sulisunut atugassarititaasut, makkununga tunngatinneqarajuttartut; atugarissaar-nissamat, init suliffiusut iluarsaaneranut, tunissuti-sianut aningaasarsiat saniatigut iluanaarutitut; ass. ”isumaqatigiissut aningaasarsianut sulisoqarner-mullu atugarititaasunik tamanut atuuttoq”
personaleforhold

sulisut ineriartornissaat siunertaralugu oqaloqatiginninneq

sulisup pisortaatallu ataatsimiittarnerat pilersaaruisorluagaq aalajangersimasumik pisortoq (ass. ukiu-moortumik), ataatsimiinnermi aqquissuulluakkamik piareersarluakkamillu oqaloqatigiinnikkut qulak-keerneqartarpoq sulisup imminut nalilerner, nali-liinnermi pineqartup ineriartortitsinikkut angunia-gassaasa pilersaarutaasalu takussutissaqalernissaat anguniarneqartarpoq, ataatsimiinneq pilersaarutit isumaqatigiissutigisimasat (suut oqallisigineqassanersut, naalisaaneq qanoq isikkoqartinneqassanersoq, il.il.) malillugit ingerlanneqartarpoq
medarbejderudviklingssamtale (MUS)

sulisut sunniuteqaqataanerat

sulisut suliffimmi pissutsinut, suliffiup aaqquissuunneqarneranut taassumalu qanoq ingerlanneqarnissaanut sunniisinnaasuseqarnerat imaluunniit aalajangiisinnaataanerat
medarbejderindflydelse

sulisut taarseraappallaartut

suliffeqarfimmi sulisut nikerarnerujussuat, ass. sulileraluartut piffissaq sivikitsuinnaq sulereerlutik soraartarnerat
personalegennemtræk

sullivimmi aqqissuussinerup ineriartortinera

1) suliffeqarfiup pitsaasumik kinguneqartussamik suliyaasa, suleriaasiata, aaqqissuusaaneratalu allan-gornerat

2) aqutsisut sulisullu (inuttut/suliffimminnulluun-niit tunngatillugu) ilinniarnerat, paasinninnerat, nutaaliornerat, suliffeqarfimmu/suliffigisamat pitsannguallaataasoq
organisationsudvikling

sullivimmi pissutsinut pissutaasut

pissuseq, piumasaqaat pisinnaasalluunniit ilaat suliffiup avatangiisiinik ersersitsisut, ass. ”sullivimmi atortutigit avatangiisit pissutaasut” soorlu nilleq, nipiliorneq, sukkassuseq imaluunniit ”sulivimmi tarnikkut inooqatigiinnikkullu atugassarititaasut” soorlu imminersorluni sulineq, ilinniarnissamat periarfissat, sunneeqataasinnaaneq, uippakajaarneq, kisimiilluni sulineq, atuuffiit imminnut assortuut-tut
arbejdsmiljøfaktor

sullivimmi pissutsit

1) sulisup suliffimmini misigisai, suliffeqarfimmi pissutsit sulisumut sunniuttartut imaluunniit sulif-feqarfimmi pissutsit sulisunut atugassarititaasut

2) sulisut tamarmiullutik suliffeqarfimmi misigi-saat

3) suliffeqarfimmi pissutsinik piumasaqaatinil-luunniit ataasiakkaanik amerlasuunilluunniit isi-ginnaarnikkut (”nakerisarsiunngitsumik”) nalilii-neq
arbejdsmiljø

sullivimmi pissutsit artukkiisut

suliap suleqatigiinnerulluunniit timikkut imaluun-niit tarnikkut nungullarsaataasut, peqqissutsimik ajoqusiisut
belastende arbejdsforhold

sullivimmi tarnikkut atukkat pissutaanerat

pissutsit akornanni pissuseq ataaseq ataatsimooru-taasumik tigussaangitsutigit ersiutaasoq, soorlu; namminersorsinnaaneq, ilikkarsinnaaneq, sunnee-qataasinnaaneq, uippakajaarneq, kisimiilluni suli-neq, atuuffiit imminnut assortuunnerat, nakkarsaa-neq
psykisk arbejdsmiljøfaktor

sullivimmi tarnikkut inooqatigiinnikkullu atugassarititaasut

suliffeqarfimmi atortutiguunngitsoq atortitaasut, sulisut akornanni pinngortartut, ass. suleqatigiin-nikkut ilinniartinneqarnissamat periarfissat, atuuf-fiit imminnut assortuunnerat, nikassuinerit
psykosociale arbejdsmiljøfaktorer

sullivinni tarnikkut atukkat

1) suliffimmi pissutsit atugarisallu (aamma taane-qartartut; sullivinni tarnikkut inooqatigiinnikkullu atukkat) aamma/imaluunniit sulineri atugarisat tigussaangitsut, suleqataasumit ataatsimit suleqa-tigiinnilluunniit tamanit misigineqartartut

2) suliffimmi immikkut pissutsit inuup ataatsip su-liamik nuannarinnissinnaanerminut pingaartutut isigisai
psykisk arbejdsmiljø

sullivinni tarnip pissusiinik ilisimasat

tarnip pissusiinik ilisimatusarfiit ilaat, tassani inuit suliffimminni atugarisartagaat sammineqartarpoq
arbejdspsykologi; arbejds- og organisations-psykologi

sunneeqataaneq

sulisut suliffimmi pissutsinut, aaqqissuunneqarne-ranut suliassallu ingerlanneqarnerannut sunneeqa-taasinnaanerat aalajangeeqataasinnaaneralluunniit
medindflydelse

sunneeqataasinnaaneq

suliffimmi pissutsinut, aaqqissuussinermut taakku-ninngalu piareersaanernut sunneeqataasinnaassuse-qarneq aalajangiisinnaanerluunniit
indflydelse

T

takutitsineq

paasissutissanik aalajangikkanillu inuup ammasu-mik paasitinneqarnera
konfrontation

tangilik

isumaqartitsisoq, iluarisimaartitsisoq
meningsfuld

tangilimmik suliagarneq

suliffik suliassarpassualik
meningsfuld beskæftigelse

tapersorsorneqarneq

suliffimmi ajornartorsiummik naammattuinermi, ass. suleqammit imaluunniit suleqatinit, siunner-sorneqarsinnaaneq, ikiorneqarneq imaluunniit ikiorneqarsinnaaneq
social støtte

tarnikkut artukkerneqarneq

(suliffimmi) pissutsit tarnikkut sakkortuumik sunniisut imaluunniit tarnikkut inuuneqarnermut nukillaarsaat (suliffimmi tarnikkut atukkat soorlu atuuffiit imminnut assortuunnerat, malersuinerit, suliffimmi atorutigut atugassarititaasunit soorlu nipiliornerit, suleqatigiit nikittaattarnerat patsisaa-sinnaapput)
psykisk belastning

tarnikkut ikiueqqaarneq

tarnikkut ikiorserneqapallanneq ass. sulinermi ajutoortoqarnerata kinguninngua
psykisk førstehjælp

tarnikkut inooqatigiinnikkullu atugassari-taasut

suliffeqarfimmi inuit (tamarmik immikkut tarnik-kut pisariqartitalit) suleqatigiinnerisa akornanni (inooqatigiinnermi) pissutsit (susat, naatsorsorne-qarsinnaasut) suliffeqarfimmillu ataatsimut pis-sutsinik pilersitsinerat
psykosociale betingelser

tarnikkut katsorsartinneq

peqqissuunissamik tarnikkut suliniut
psykologisk behandling

tarnikkut naalliutitsineq

aaqqissuussamik tarnikkut sakkortuumik ajortu-mik sunniineq ajoqusiiniarnermik siunertalik, ass. malersuinerit, ingasattajaartumik nikassuinerit
psykisk terror

tarnikkut nakuuserfigineqarneq

1) soorasaarinerit, ingasattajaartumik kanngunar-saanerit ingasattajaartumillu nikassuinerit [na-linginnaasumik isumaa]

2) timikkut nakuuserfigineqarnerup tarnimut sun-niutaa [1-imut naleqqiullugu annertunerusumik isu-maqarpoq]

3) tugarujussuarneq suliffimmilu sakkortuumik pisoqarsimatillugu misigisat, imaluunniit pinngit-

soorani misigisariaqarsimasat [taaguut sulinermi ajoqusernermut atorneqartarpoq, ass. pinngitsaali-neqarluni sulitilluniluunniit imminortumik isigi-saqarneq, tarnikkut nakuuserfigineqarnertut oqaa-tigineqarsinnaanngitsoq]
psykisk vold

tarnikkut peqqissuseq

1) tarnikkut atugarisat (taamaattuartut)

2) tarnikkut ajoqusersimanermik nassuiaat
psykisk helbred; mentalt helbred

tarnikkut piumasaqaatit

suliasamik naammassinninnissamat eqqarsaar-taatsikkut piumasaqaatit, ilimagisat, naatsorsuutit, ass. naammagittarneq, qasujaanneq, pissutsinut nutaanut naleqqussarsinnaasuseqarneq
krav, psykologiske

tarnikkut qisuariaatit

sakkortuumik misigisqaqarsimanermi tarnikkut kingunerluutit
psykiske reaktioner

tarnikkut timikkullu sungiusarneq

ilinniarnermik aaqqissuussineq (nakuuserartunik sullissisunut piukkunnarsagaq ass. parnaarussanik imaluunniit tarnimikkut napparsimasunik sullita-linnut) timip tarnillu/silatussutsillu atoriataarsin-naanissaannik ilinniarneq, ass. makku ilinniarne-qartarput; aniguinissamat iliuuserisinnaasat kiisalu eqqissisimarpaluttumik pissusilersornissaq
psykofysisk træning

tatiginninnginneq

tutsuiginninnginneq, upperinninnginneq
mistillid

tatiginninnginneq

1) inummut tatiginninnerup annikillinera (tatigin-nikkunnaarneq) inuilluunniit arlallit akornanni tati-geqatigiinnerup annikillinera, aklerliinnerup ma-linniutigigajuttaga

2) [immikkut isumalik] mianersoqqusinermi soraar-sitsinermilu atorneqartarpoq (pissutsinik illuinnaa-siorluni naliliinermi)
manglende tillid

tatiginninnginnermik nalunaaruteqarneq
allakkatigut oqaatitigulluunniit inuup naatsorsuutigisinnaannginneranik tatiginnginneranilluunniit nalunaarutiginninneq
mistillidserklæring

tiinganiakujuffigineqarneq
qaninniarfigitikkusunnani qaninniarfigitinneq, tiinganiarfigineqarneq, oqaluffigineqarneq, attuualaartinneq, tiinganissamat ”neqeroorfigitinneq”
seksuel chikane

timikkut malunniutit
tarnikkut artukkerneqarnerup sunnerneqarnerulluunniit takussutissai; napparsimaneq, artukkerneqarneq, timip ilaata pisinnaasaasa timillu pisinnaasaasa annikillineqarnerat
fysiske symptomer

timikkut nakuuserfigineqarneq
timikkut nakuuserfigineqarneq (annersartinnikkut, tukertartinnikkut, erfagiunneqarnikkut, il.il.)
fysisk vold

timikkut nukillalaarneq
timikkut qasorujussuarluni misigineq
fysisk udmattelse

timikkut tarnikkullu anniaatit
timikkut nappaatit imaluunniit nappaatit ersernerat, tarnikkut atukkat imaluunniit artukkerneqarnikkut ersertoq
psykosomatiske lidelser

timikkut tarnikkullu nalerisimaarneq
1) inuup misigissusaa inuilluunniit misigissusaat makkuusut; peqqissuseq, inuummarissuseq, ineriartorneq, inuulluataarnerlu [nalinginnaasumik isumaa]

2) pissutsinit ass. suliffimmi misigisat, sunnertinnerit, ”tunissutit” naatsorsuutigisamit allaanerungitsut, [immikkuullarissumik isumaqartillugu, sullivinni avatangiisinik misissuinermi atorneqarajuttartoq, il.il.]
trivsel

U
uippakajaarneq
stressi
timikkut imaluunniit tarnikkut artukkerneqarneq, ilungersorneq, eqqissisimanninneq, annilaanganermillu pilersitsisoq
stress

uippakajaarneq
uippakajaarnermit qisuariaat
avataanit artukkigaanermi ass. tarnikkut qisuariarneq makkunuunatigut ersertartoq; ilungersorneq, annilaanganeq, nikallunganeq, uumisoqqajaaneq, sinnarlunnerluunniit imaluunniit timip qisuariarnera, ass. ima ersersinnaasoq; timip qisuariatarnerata/periataarsinnaanerisa oqimaaqatigiinnerisa allangornerat
stressreaktion; stresstilstand

uippakajaarnermit qisuariaat
uippakajaarneq
avataanit artukkigaanermi ass. tarnikkut qisuariarneq makkunuunatigut ersertartoq; ilungersorneq, annilaanganeq, nikallunganeq, uumisoqqajaaneq, sinnarlunnerluunniit imaluunniit timip qisuariarnera, ass. ima ersersinnaasoq; timip qisuariatarnerata/periataarsinnaanerisa oqimaaqatigiinnerisa allangornerat
stressreaktion; stresstilstand

uippakajaarnerup kingunerisaanik tarnikkut qisuariarneq
artukkerneqarnermi tarnip qanoq issusaa, ass. ilungersorneq, annilaanganeq, nikallunganeq, uumissueqqajaaneq, sinnarliorneq
stress, psykisk

uippakajaarnerup kingunerisaanik timikkut qisuariarneq
qaratsap artukkerneqarnerata kingunerisaanik timip qisuariarnera soorlu timip qisuariatarnerata/periataarsinnaanerisa oqimaaqatigiinnerisa allangornerat
stress, fysiologisk

uippakajaarnerup sunniunna

timikkut tarnikkulluunniit artukkerneqarneq ass.
isummamut ima sunniussinnaasoq; ilungersorneq,
annilaanganeq, nikallunganeq, uumisoqqajaaneq,
sinnarlioneq imaluunniit ass. timip ima qisuariar-
nera; timip qisuariartarnerata/periataarsinnaanerisa
oqimaaqatigiinnerisa allanngornerat
stresspavirkning

unnuarsiorneq

suliffik unnuami suliffigineqartartoq, nal. 22 - 06
suliffigineqarajuttartoq
natarbejde

unnuarsiornermi taarsiineq

sulisut nikinnerisa pingajuat ass. nal. 22 - 06
natskift

Uoverkuelige krav

de forlængender og forventninger der stilles til arbejdsindsatsen eller opgaveløsningen er vanskelige at forstå, eller virker overvældende

pinnaasqaatti inoarnartu

Uvirkelighedsførmelse

oplevelse af at man ikke rigtig er til stede i de aktuelle omgivelser, eller at man oplever noget der ikke stemmer overens med sædvanlige erfaringer, og som derfor virker indbildt eller uforståeligt

diviisnngiitsnut misinnarfoq

Verbal trussel

udsagn, fx i form af tiltale, råb, hvisken, der tillægger skade eller straf til en anden person

oqaastigit siooraasarinneq

Virksomhedskultur

det samlede sæt af vaner, adfærdsmønstre, værdier, antagelser og symboler der findes i en virksomhed eller på en arbejdsplads

suliffiqartimmi kulturtu

Voldsom hændelse

begivenhed, fx tilfælde til ulykke, som har en kraftig virkning på omgivelser eller personer, eller den op-levelse at være vidne til en ulykke eller chokerende begivenhed, eller blive udsat for vold

pisosq sakkortooq

Voldsrisiko

en vurdering af hvor stor mulighed der er for at komme til skade, ved at blive udsat for fysisk eller psykisk overgreb

nakkuserfigineqarsinnaaneq

U

Udbærende

(1) psykisk tilstand, hvor man har mistet engagement i sit arbejde og i de klienter, elever, kunder man har med at gøre

(2) langvarig tilstand af fysisk og psykisk udmatelse, som kan skyldes langvarig stress eller forhold i det psykiske arbejdsmiljø

nuktsaasaauneq

Udfordring

afvisning, udelukkelse fra det sociale fællesskab

alarnneqaruneq

Udfiklende arbejde

et arbejde med opgaver der giver grobund for berigelse og førelse af medarbejderens kvalifikationer og kompetencer

suliffik ineriartortutisooq

Udviklingsmulighed

de områder, forhold, initiativer, fx ledelsesform, arbejdstilrettelæggelse, som har sigte mod at give gode betingelser for medarbejderudvikling

ineriartortutisinnaaasut

Udviklingsmøte

en bestemt form for medarbejdersamtale, hvor indholdet er specielt rettet mod medarbejderens fremtidige mulighed og kompetenceføjelse

ineriartortutisaaq angunniartungu

oqalobogatiginninneq

Uklare krav

de ønsker, forventninger, målsætninger der er til opgaven eller arbejdsindsatsen, er ikke tydeligt formuleret

pinnaasqaatti erservertutu

Uklare mål

utydelig eller manglende formulering af hvad der skal opnås med arbejdsopgaven, eller hvad man skal stræbe mod i opgaveløsningen

angunniartungu erservertutu

Ulykkerisiko

en vurdering af hvor stor risiko der er for at pådrage sig en øjeblikkelig arbejds-skade

ajfutoortataarsinnaaneq

teambuilding psykologisk og social træning af en gruppe, således at de kommer til at arbejde mod et fælles mål der er sammensat med henblik på at udføre en bestemt opgave, fx ved anvendelse af forskellige gruppe-toder, hvorat lejrure, rappelling og andet ekstrem sport er populære og anvender hinandens forskellig kompetencer bedst muligt

snleqatigtileristsinlarneq

tilfredshed *arþejðsliþfæðshed* behagelig eller positiv følelsesmæssig tilstand, som er resultat af (den samlede) vurdering man foretager i forhold til sit arbejde

naamaagstisnaarinnineq; sultanik

naamaagstisnaarinnineq

traumatisk hændelse begivenhed eller voldsom oplevelse, der efterlader sig et langvarigt (psykisk) spor ("traume" = græsk ord for sår)

sakkortuunik misigisaqarneq

trivsel

(1) en følelsesmæssig tilstand hvor en person (eller gruppe) er i besiddelse af, eller forbundet med sundhed, livskraft, vækst, velvære [almindelig dagligdags betydning]

(2) en tilstand der er et resultat af en vurdering hvor de oplevelser, påvirkninger, "ydelser" man modtager fra omgivelserne, fx arbejdet, ses i forhold til de forventninger man har til de samme omgivelser [mere specifik betydning, som ofte optræder i forbindelse med arbejds miljøundersøgelser, mm]

tmikkut tarnikkullu naleristinaarneq

truede adfærd

opførsel, udtryksformer, fx bevægelse, øjekast der virker skræmmende

þunnsaarneq

trusel

udsagn, fx i form af tiltale, råb, hvisken eller adfærd, "nonverbal trusel", fx bevægelse med hænderne der antyder kvælning, der tilkendegiver at man vil skade eller straffe en anden person

stoorsaarneq

stressreaktion *stressistand* det resultat, af enten psykisk art, fx i form af angst, spændthed, nervøsitet, irritabilitet, søvnproblemer, eller af fysiologisk art, fx i form af ændringer i kroppens elektrisk/kemiske balancer, der følger efter udfra kommende belastninger

nippakajarneq

det resultat, af enten psykisk art, fx i form af angst, spændthed, nervøsitet, irritabilitet, søvnproblemer, eller af fysiologisk art, fx i form af ændringer i kroppens elektrisk/kemiske balancer, der følger efter udfra kommende belastninger

stress tilstand *stressreaktion*

det resultat, af enten psykisk art, fx i form af angst, spændthed, nervøsitet, irritabilitet, søvnproblemer, eller af fysiologisk art, fx i form af ændringer i kroppens elektrisk/kemiske balancer, der følger efter udfra kommende belastninger

nippakajarneq

supervision

(1) metode, i samtaleform, til udvikling af faglige og personlige færdigheder i professionelle, arbejds-mæssige sammenhænge, baseret på arbejdsforhold mellem de to parter: supervisor og superviserand

sinnersertaaq superviston

(2) fællesbetegnelse for flere samtaleformer, fx tillige: konsultation, kollegial vejledning, ledelsesmæssig instruktion, coaching

svækket hukommelse

permanent eller forbigående tab af evnen til at huske (amnesi), som er et symptom ved flere sygdomme, bl.a. demens

þuigtuorneq

svækket tidspartelse

forandringer i den måde tidstrum formes på, forårsaget af sygdomstilstand, ændringer i det biologiske system

þiffissamik naatsorsulluarsinnaafnnaarneq

team

(1) gruppe eller hold, der arbejder tæt sammen, mod et fælles mål

(2) [i visse tilfælde brugt således] gruppens evne til gindingsløst samarbejde og/eller præstation inden for allerede definerede rammer

snleqatigitt; þannunt snleqatigitt

social støtte

man modtager, eller har mulighed for at få hjælp, vejledning fra en eller flere, fx kolleger, når man møder vanskeligheder i arbejdet

*tapersersornepqarueq***social tidstyrme**

de inddelinger af døgnets timer, i regelmæssigt tilbageløbende tidsintervaller, der er bestemt af forhold i omgivelser, familie, samfund

*pidffissap ingerlarueq***sort humor**

grotesk eller makaber form for morsomhed, der af en person kan blive anvendt som psykologisk beskyttelse af sig selv, eller for at kunne klare et makabert, voidsomt, psykisk belastende arbejde

*quitaannngitsumik quiassoerneq***sorteringsarbejde**

et arbejde hvor man inddeler noget, fx genstande, efter kvalitet, størrelse, farve mv.

*imnikkoortterilluni suliaqarneq***søvnforstyrrelse**

ændringer i det normale søvnmønster, fx vanskelighed ved at falde i søvn, hyppig opvågning osv

*sinnarlorneq***spillerregler**

det regelsæt, de sædvaner, kutymer, der er gældende på en arbejdsplads, ofte i form af uskrevne regler

*malitassiat***stærkt bundne arbejdsopgaver**

opgaver hvor den der skal udføre dem har meget lille indflydelse på hvordan de skal udføres

*suliakkitissutit allannngortinneqarpiarsin-**naaannngitsut***stillingbeskrivelse**

en opgørelse, oftest skriftlig, af arbejdsområder, ansvar, beføjelser, m.m. der hører til en titel eller placering i virksomheden

*atortfup imarissat***stimulerende midler**

noget der sætter fysiske eller psykiske aktiviteter i gang, og/eller noget som virker opkvikkende, fx medicin, kaffe, m.m.

*innummarissaatit***stor arbejdspress**

mange eller vanskelige arbejdsopgaver, der skal løses inden for en bestemt (snæver) tidsramme

*sunissasqapallaaerneq***stress**

ydre fysisk eller psykisk belastning, der skaber en indre tilstand af anspændthed, uro, nervøsitet, som selv denne tilstand i sig selv

*stressesit; nipdakafaaerneq***stress, arbejdsbettinger**

fysisk eller psykisk anspændthed, fremkaldt af forhold i arbejdet

*sulinermitk pidsstentqaruumik nipdakafaaerneq***stress, fysiologisk**

kropslig reaktion, fx ændringer i kroppens elektrisk/kemiske balance, fremkaldt af hjernens oplevelser af udefrakommende belastninger på personen

*nippakafaaerneup kingunerisaaunik timikkut qisuarlarneq***stress, psykisk**

sindsmæssig tilstand, fx i form af anspændthed, nervøsitet, nedsat ydeevne, irritabilitet, søvnproblemer, forårsaget af belastninger

*nippakafaaerneup kingunerisaaunik tavnikkut qisuarlarneq***stressende job**

belastende arbejde, der medfører sindsmæssig tilstand, fx i form af anspændthed, nervøsitet, nedsat ydeevne, irritabilitet, søvnproblemer, eller kropslige reaktioner, fx ændringer i kroppens elektrisk/kemiske balance

*sulilaq nipdakafaaarneartop***stresshormoner**

noget stoffer, med forskellig virkning, der udskilles fra binyrmarven (adrenalin) eller binyrebarken (kortisol) som følge af psykiske eller fysiske belastninger

*hormont nipdakafaaaritsisartut***stresspåvirkning**

ydre fysisk eller psykisk belastning, der medfører sindsmæssige tilstande, fx i form af anspændthed, nervøsitet, nedsat ydeevne, irritabilitet, søvnproblemer, eller kropslige reaktioner, fx ændringer i kroppens elektrisk/kemiske balance

nippakafaaarneup sunnuunneerna

samarbejdsrelationer

de formelle, beskrevne forbindelser eller arhængige heder mellem virksomheder, afdelinger, personer, fx når de skal løse opgaver sammen

suliffiqarvup attaveqqaatqarfigisavragat

samarbejdsanskelighed

en psykosocial arbejds miljøløfter, i form af mid-tinger mellem personer eller afdelinger, der skal have kontakt med hinanden, eller løse opgaver i fællesskab

suleqatigit illuannginneg

seksuel chikane

uønskede tilnærmelser, tiltale, omtale, berøring, ”tilbud” af erotisk karakter

tiinganiakujffigineqarneg

selvstyrende grupper

en større mængde arbejdsopgaver, fx arbejdet i en hel afdeling, overdrages til et hold medarbejdere, der selv fortager både arbejdsrettet lægelse og udførelse af opgaverne uden en formel leder, i modsætning til en afdeling, med en afdelingsleder der bestemmer hvordan arbejdet skal udføres

suleqatigit imminnut aquttu

selvtillid

tiltro til egne evner og kunnen, selvskikthed

imminnut taqitigineg

sikkerhedsarbejde

en række job og funktioner beskrevet i arbejds- miljøloven, som udføres af arbejdsledere og sikkerhedsrepræsentanter for at forebygge ulykker og sundhedsskader på arbejdspladsen

tsunannaaqallissavaarvup tingaaqatigit

sullissineq

sikkerhedsorganisation

en konstruktion der er fastsat i arbejds miljøloven, og som består af en række personer, herunder arbejdsledere, arbejdslederne og valgte sikkerhedsrepræsentanter, og grupperinger, herunder sikkerhedsgrupper og sikkerhedsudvalg, der skal udføre bestemte opgaver, således at arbejds miljøloven er sundhedsmæssigt forvarligt og ulykker forebygges

tsunannaaqallissavaarvup tingaaqatigit

aaqqissunssineq

sikkerhedsrepræsentant

en person der er valgt af en gruppe medarbejdere til på vegne af disse at varetage en række opgaver på arbejds miljøområdet, bl.a. vurderinger, registreringer og kontrol med arbejds miljøloven, for at forebygge arbejds skader

tsunannaaqallissavaarvup sinitisog

skitrearbejde

skitreholdsarbejde, holdtriararbejde en arbejdsrettet lægelse hvor arbejds ledens placering i døgnet, for den enkelte gruppe, veksler fra uge til uge, således at produktionen kan foregå uafbrudt i hele døgnet

suleqatigit nikittaatuttu

skitreholdsarbejde

holdtriararbejde, skitrearbejde en arbejdsrettet lægelse hvor arbejds ledens placering i døgnet, for den enkelte gruppe, veksler fra uge til uge, således at produktionen kan foregå uafbrudt i hele døgnet

suleqatigit nikittaatuttu

skydeskiven for løjer

den person der gøres til genstand for morskab fra kolleger eller ledelse, eller, mere alvorligt, bliver mobbet eller chikaneret

qinngasavaarvup taqarvup

sladder

bagtalelse, negativ omtale af en person, eller udbrudelse af rygter om personer eller begivenheder

qapqapqalaaarvinnineq

små krav

ønsker, fx i en lønforhandling, eller forventninger, fx til jobindholdet, der ikke er ret store

pinnaasaqaatit anniktsut

social isolation

(1) tilstand hvor man arbejder meget alene, uden regelmæssig kontakt til kolleger

(2) udelukkelse fra fællesskabet

inogatinnut attaveqanngineq

social kontakt

der arbejdes sammen med eller i nærheden af andre, fx kolleger

inogatinnut attaveqarneg

psykosociale arbejdsmiljøfaktorer

de enkeltforhold blandt de immaterielle arbejds- betingelser der udspringer af samspillet mellem personerne på en arbejdsplads, fx læringsmulighe- der gennem teamwork, rollekonflikter, chikane *sullivimmi tavnikkut inooqatiginnikkullu atungassarvittaasut*

psykosociale betingelser

de (objektive, målbare) forhold der er til stede på en arbejdsplads hvor mennesker (med hver deres psykologiske forudsætning) arbejder sammen (! et socialt fællesskab) og skaber deres fælles arbejdsmiljø *tavnikkut inooqatiginnikkullu atungassarvittaasut*

psykosocialt arbejdsmiljø

(1) den del af forholdene og betingelserne på arbejds- pladsen der omhandler samspillet mellem personer (2) [hyppigt brugt betydning] det samme som psykisk arbejdsmiljø *inuttu inooqatiginneerigullu sullivimmi pissutsit*

psykosomatiske lidelser

legemlige (somatiske) sygdomme eller symptomer, fremkaldt eller forværet af mentale forhold eller belastninger *timikkut tavnikkullu anniaatit*

R

rå tone

(1) grov, brutal, bisset omgangstone

(2) der er en omgangsform på arbejdspladsen hvor man ikke tager hensyn til hinanden *beqqavritsunnik pissuslertorsoneq*

risikofyldt arbejde

opgaver/job der ud fra statistiske betragtninger indebærer en stor fare for at pådrage sig en skade *sulliaq naavialffimminsinaasos*

rollekonflikt

en person udsættes for modstridende forventninger til sin adfærd, eller forventes at skulle indtræde i, eller opfylde to eller flere funktioner samtidig *atunffitt imminut assortuuttu*

rutinearbejde

opgave der er gentaget så mange gange, at den ud- føres uden at man tænker, eller at det er nødvendigt at tænke nærmere over hvordan den udføres *sullia assiginaannaat*

rygtedannelse

bevædt eller ubevædt igangsættelse eller spredning af nyheder eller oplysninger, som er delvis opdtige- de, og som spredes fra person til person *ingstineq*

S

samarbejde

(1) flere personer løser en opgave i fællesskab, fx "de tre bogholdere opstiller regnskabet i samarbej- de" [dvs. neutral beskrivelse af en funktion]

(2) udtryk for at det forløber gnidningsløst når flere skal udføre opgaver, hvor de er afhængige af hinanden eller har behov for hinandens hjælp, eller hinandens resultater, fx "at opgaven blev færdig til tiden skyldes et godt samarbejde", "i gruppe A er der i modsætning til gruppe B virkelig tale om samarbejde" [dvs. et positivt værdiladet udtryk for hvordan noget forløber]

(3) de formelle, beskrivne relationer eller afhængig- heder mellem virksomheder, afdelinger, personer, fx "de to kommuner er indgået i et samarbejde" [dvs. beskrivelse af at der er nogle ikke nærmere specificerede relationer]

samarbejdsproblem

(4) omgangsformen på arbejdspladsen er præget af at man tager hensyn til hinanden, fx "tonen her er ikke rå, men præget af samarbejde" [dvs. generelt positivt værdiladet udtryk for en del af det psykiske arbejdsmiljø] *suleqatiginneq*

suleqatiginneq

en psykosocial arbejds miljøfaktor, i form af gnidninger mellem personer eller afdelinger, der skal løse opgaver i fællesskab, som har udviklet sig til at blive en forhindring for opgaveløsningen, eller som kan anvendes som begrundelse for drastiske indgreb *suleqatiginneerimi ajornartorsutisiganeq*

Post Traumatic Stress Disorder-PTSD

posttraumatisk belastningsreaktion

en psykisk sygdom som kan optræde efter
voldsomme hændelser, chokerende begivenheder
eller livstruende oplevelser

sakortuumnik nalaaataqarsimanerup
kinguneranik tarnikkut uippakajaarneq

posttraumatisk belastningsreaktion

Post Traumatic Stress Disorder-PTSD

en psykisk sygdom som kan optræde efter
voldsomme hændelser, chokerende begivenheder
eller livstruende oplevelser

sakortuumnik nalaaataqarsimanerup

kinguneranik tarnikkut uippakajaarneq

præcisionsarbejde

arbejdssopgaver der indebærer (behov for) stor
nøjagtighed, eller indeholder meget små bevægelser
mitaneruusuteqqissagaassanik suliaqarneq

psykisk arbejdsmiljø

(1) den del af forholdene og betingelserne på arbejds-
pladsen der omhandler samspillet mellem personer
(også betegnet psykosocialt arbejdsmiljø) og/eller
andre immaterielle arbejdsbetingelser, således som
det opleves af den enkelte medarbejder eller af de
samlede medarbejdere

(2) de specielle forhold på arbejdspladsen som den
enkelte person finder afgørende for om man har
mulighed for at opnå arbejdsglæde
sullivini tarnikkut atukkat

psykisk arbejdsmiljøfaktor

et enkelt forhold/betingelse blandt mange, der til-
sammen beskriver de immaterielle arbejdsbetingel-
ser fx selvstændighed, læringsmulighed, indflydel-
sesmulighed, stress, alenearbejde, rollekonflikter,
chikane
sullivimi tarnikkut atukkat pissutaanerut

psykisk belastning

(arbejds-)forhold der giver kraftig sindsrædsel på
virkning eller slider på sjælelivet (kan stamme fra
såvel psykiske arbejdsmiljøfaktorer såsom rolle-
konflikter, mobning, som fra fysiske arbejds-
faktorer såsom støj, skifteløshedsarbejde)
tarnikkut artukkerneqarneq

psykisk førstehjælp

den indsats af psykologisk art der gives umiddelbart

tarnikkut ikineqqaarneq

psykisk helbred

mentali helbred

(1) den (varige) sindsrædsel tilstand man
befinder sig i

(2) beskrivelse af om man har pådraget sig skader
på sindet
tarnikkut beqqissuseq

psykisk terror

udøvelse af ekstremt voldsom, systematisk sind-
smæssig påvirkning af andre, med den hensigt at
skade dem, fx mobning, chikane af særlig grov art
tarnikkut naallittitsineq

psykisk vold

(1) trusler, grove krænkelsers, grov chikane [almind-
lig betydning]

(2) virkningen på sindet af fysiske overgreb [udvidet
betydning i forhold til 1]

(3) chok og voldsomme oplevelser der sker i
forbindelse med arbejdet, eller som man er tvunget
til at overvære [en betydning der specielt bruges
ved arbejds-skader, fx tvungne eller arbejdsrædsel
overværelse af selvmord, der ikke ville blive
betegnet psykisk vold]
tarnikkut nakuusertfigineqarneq

psykiske reaktioner

eftervirkninger af mental art efter fx voldsomme
begivenheder
tarnikkut qisuariaati

psykologisk træning

et uddannelsesprogram (der retter sig mod persona-
le der omgås voldelige personer fx fængselsindsatte
eller visse psykiatriske patienter) hvor man opøver
evnen til at bruge både sin krop og sit åndelige/in-
tellektuelle beredskab, herunder fx frigtørelsesgreb
og bevidst beroligende adfærd
tarnikkut timikkullu sungtsaarneq

psykologisk behandling

indsats i helbredende øjemed der retter sig mod sindet
tarnikkut katsorsartinneq

mobning

gentagne, negative handlinger, fx slag, trusler, øgenavne, udelukkelse fra fællesskabet, ondsindet sladder, med det, mere eller mindre bevidste, formål at skade eller nedgøre en person

malversuineq; pimmaatiginimineq

monotoni

ensformig, sløvende arbejde, ofte med hyppige gentagne operationer eller bevægelser (se også: ensidigt, gentaget arbejde)

assigitiaamik periaaseqarneq

motivation

(1) den bevægtende, drivkraft der ligger bag et menneskes opførelse eller handlinger, eller som giver en bestemt opførelse mening

kafnunissuseq

mod de fælles mål

medarbejdernes bevægtende til at arbejde hen

(2) ledelsesindsats med den hensigt at styrke

muskelspænding

permanent sammentrækning af muskel/muskelfgruppe, som kan medføre smerter, ofte forårsaget af psykiske forhold, fx angst, stress, chok

nukitt sukkanerut

N**natarbejde**

et job der udføres i natte timerne, ofte regnet som timerne mellem kl. 22 og 06

unnawstiorneq

natskift

trede vagtskifte fx fra kl. 22 til 06

unnawstiornermi taarstineq

nedstående omtale

at nævne begivenheder eller forhold om en anden person der forringer dennes omdømme, værdighed eller tiltro til personens evner eller kunnen

nikasaaueq

nedstemthed

psykisk tilstand hvor man er mismodig, trist, indelukket

nikkallunganeq

indelukket

monotoni**O****omrokering**

flytning eller bytning af arbejdssted evt. af arbejdsopgaver mellem personer; flytning/bytning af lokaler, maskiner

sulfianik nikistiterineq

omsorg

(1) at vise forståelse, hensynsfuldhed, tørst, fx til en person i sorg

isunissuseq

(2) at give hjælp, pleje, beskyttelse, varetægt, vejledning, fx til en social klient

isunissuseq

omstillingsvene

at være i stand til at tilpasse sig forandringer på arbejdspladsen som medfører ændringer af mål- sætninger eller af arbejdsopgaver, ofte forårsaget af organisationsændringer, fusioner, ledelsesskift, m

addeqqussarsunissuseqarneq

omstillingsproces

det tidsmæssige og indholdsmæssige forløb, hvor der sker ændringer på arbejdspladsen, i arbejdsstedets indretning, arbejdsforhold, tilrettelæggelse, ændringer i målsætninger eller i ledelsesforhold

addeqqussarsartarorineq

omstrukturering

ændringer i organisationsopbygning, dvs. den måde de ledelsesmæssige forhold er indrettet, eller hvordan arbejdspladsen er opdelt i arbejdsområder, afdelinger, sektorer

unnaamik aqqussunissuseq

opbakning

(1) støtte, bifald, fx til en beslutning

opgaveløsning

(1) den indsats der skal udføres for at gennemføre et givet stykke arbejde

innuttu tapersorsorineqarneq

(2) ros, anerkendelse, give åbenlyst udtryk for enighed, fx til en udført handling

sulfiasaanik naammassisuarineq

(2) den fremgangsmåde/metode der kan eller bør anvendes for at udføre et givet stykke arbejde

medindflydelse
de ansattes mulighed for at kunne påvirke, eller træffe beslutninger om forhold i arbejdet, dets tilrettelæggelse, og måden det skal udføres på

sunneqqatuaaneq

meningsfuld
som giver betydning, tilfredsstillelse

tangilik

meningsfuld beskæftigelse

et arbejde med et stort jobindhold

tangitimik sulitaqaneq

meningsløshed

tilstand hvor man ikke kan finde sig til rette med sin tilværelse, fx fordi arbejdet har et ringe jobindhold

tsunaqanngissussaq

menneskerelateret arbejde

et job hvor man arbejder sammen med andre mennesker

inunnik sulqatagarfiusaq

menneskerelateret arbejde

selve arbejdsopgaven består primært i indsats overfor mennesker, fx lærer, sygeplejerske

inunnik sullissineq; inulterineq

mentalt helbred

psykisk helbred

(I den (varige) sindsrættelse tilstand man befinder sig i

(2) beskrivelse af om man har pådraget sig skader på sindet

tarnikkut peqqissusaq

mistillid

mistro, mangel på tillid

tatiginninngineq

mistillidserklæring

skriftligt eller mundtligt udsagn der udtrykker at man ikke kan regne med eller stole på en person

tatiginninnginnermik nalunnaarutaqaneq

medarbejderindflydelse

de ansattes mulighed for at kunne påvirke, eller træffe beslutninger om forhold i arbejdet, dets tilrettelæggelse, og måden det skal udføres på

sullissut sunninteqatuaaneq

medarbejdersamtale

et formelt møde mellem en ansat og dennes leder, hvor man taler sammen om medarbejderens arbejdsindsats

sullissut oqaloqatiginnineq

medarbejdertilfredshed

personalet oplever eller giver udtryk for glæde, positive tilkendtegivelser over en bestemt beslutning eller handling, fx fra ledelsen

sulqatuaasut naammagissimaaarinninnerat

medarbejderudvikling

(1) forøgelse eller berigelse af personalts viden (kvalifikationer, forståelse), kunnen (kompetencer, færdigheder) eller vilje (parathed, motivation)

(2) initiativ, iværksættelse, proces på en arbejdsplads der retter sig mod at opnå en forøgelse eller berigelse af personalts viden, kunnen eller vilje

sullissut inertaorttissineq

medarbejderudviklingssamtale (MUS)

et planlagt og regelmæssigt tilbagevendende møde (fx årligt) mellem en ansat og dennes leder, hvor man taler sammen med det formål at sikre en systematisk og velforberedt selvevaluering og evaluering af den enkelte medarbejder, med henblik på at opstille udviklingsmål og -planer for medarbejderen, og hvor mødet foregår efter på forhånd aftalte retningslinier (mht. hvad der skal tales om, hvordan der skrives referat, mm)

sullissut inertaorttissaat sinertaarlangu

medbestemmelse

den formelle ret for de ansatte til at øve indflydelse eller træffe beslutninger (sammen med arbejdslederen) på nærmere beskrevne områder, som er fastsat i en overenskomst eller samarbejdsaftale

uulafuunngissutaaasineq

Krav, lave

1) jobbeskrivelse/jobindhold kræver ringe træning, erfaring eller uddannelse

2) der stilles kun små

forventninger eller fordringer til de resultater personen skal opnå i jobbet

pinnasaqaatti appassissut

Krav, modstridende

1) når en medarbejder oplever forskellig, ofte uforenelige, forventninger, ønsker, forlangender til opgaveløsningen (fx på grund af uklare mål, manglende entydighed i ledelsesforholdene)

2) når egne ønsker og forventninger til indholdet i arbejdet, eller den måde det skal udføres på, er forskellige fra ledelsens

pinnasaqaatti imminut assortuutit

Krav, psykologiske

de forlangender, forventninger, forudsætninger at mental art, der stilles i forbindelse med at skulle løse en opgave, fx tålmodighed, udholdenhed, omstillingsvne

tarnikkut pinnasaqaatti

Krisehjælp

psykologisk bistand til at klare/bearbejde vanskelige ulykkelige eller voldsomme hændelse, fx død, skilsmisse, se, fyring, ulykke

nalaastinerlussissimasunut ikineqqaarneq

Krisehjælp, akut

bistand der gives til en person umiddelbart efter en voldsom hændelse, fra en psykolog eller anden person ("psykologisk førstehjælp")

nalaastinerlussissimasunut pinnaavartunik

ikineqqaarneq

Kriseterapi

længerevarende systematisk indsats fra en psykolog/psykoterapeut til at bearbejde vanskelige, ulykkelige eller voldsomme hændelser, fx død, skilsmisse, fyring, ulykke

nalaastinerlussissimasunut katsorsaarneq

Kronisk belastningsreaktion

belastningsreaktion der er blevet meget langvarig eller permanent (dvs. som ikke ophører igen)

artukkerneqarumit afaavartunik

suumnerneqarneq

Kvalifikation

baggrund, forudsætning, evne til at udføre et stykke arbejde eller besidde et job

pinnakkunnanssuseq

L**ledelsesmæssig opbakning**

ledelsen forsvare, eller giver støtte, ros, anerkendelse til en beslutning, handling eller opgavegennemførelse

qunllersaant tapersersorneqarneq

ledervudviklingsamtale (LUS)

et planlagt og regelmæssigt tilbagevendende møde, fx årligt mellem en leder og dennes overordnede, hvor man taler sammen med det formål at sikre en systematisk og velforberedt selvevaluering og evaluering af lederen, med henblik på at opstille udviklingsmål og -planer for denne, og hvor mødet foregår efter på forhånd aftalte retningslinier (mht. hvad der skal tales om, hvordan der skrives referat mm)

aqutsisut ineriartornissaat angunnaarlungu

qpaloqatiginninneq

M**magesløb**

ude af stand til at sætte sin vilje igennem på grund af manglende (formel) kompetence

ihissuseqarvississinneq

magesløshed

følelse af at være opgivende, afmagt, ude af stand til overhovedet at se nogen handlemuligheder eller problemløsningsmuligheder

sorlavissississinneq

manglende tillid

1) der er ikke (længere) tilstrækkelig tillid, fortrolighed til en person eller mellem personer, som regel udtryk for gensidighed

2) [speciel betydning] fagretligt begreb der

opræder ved advarter, afskedigelser (ensidig vurdering af forholdet)

tatiginninneq

klare krav

tydeligt og fortløftende hvilke forventninger der stilles og hvad der forlanges (fra ledelsen) i det pågældende arbejdsplads

pinmasqaattit ersaqissut

klare mål

tydeligt og fortløftende hvad der konkret skal opnås, eller hvilke målsætninger der er opstillet, fra ledelsen eller i fællesskab

angunatakkat ersaqissut

kommunikation

indhold i, eller mæden hvorpå der udveksles oplysninger, informationer og/eller signaler mellem mennesker (kan ske skriftligt, mundtligt eller non-verbalt, dvs. uden ord men med kropssprog eller signaler)

ittavveqqaattigitinneg

kompetence

(1) resultatet af en forudgående kvalificering, hvor man har opnået både kvalifikationer i form af viden og tillige færdigheder i at anvende denne viden, fx faglig kompetence

pitinnavaasqaarveq

(2) magt eller (formel) ret til at udføre en handling eller træffe en beslutning

kompetencefordeling

beskrivelse af hvem der har retten til at træffe hvilke beslutninger

pitinnavaattit agguataarveq

koncentrationsbesvær

vanskelighed med at rette sin fulde opmærksomhed mod en bestemt arbejdsopgave i længere tid ad gangen

aaallssissinnaannuginneg

konflikt

konkurrerende eller modsatte forhold, betingelser, aktiviteter er til stede

akkerlittinneg

konflikt, åben

udbud af uoverensstemmelse, skænderter, magtkampe på en arbejdsplads

erstitunnik akkerlittinneg

konflikt, skjult

konkurrerende eller modsatte forhold, betingelser er til stede, men er ikke (endnu) blevet synlige for alle

ersingstunmik akkerlittinneg

konfrontation

en person bliver åbenlyst forelagt bestemte oplysninger eller beslutninger

takuttinneg

kontrantation

to, eller flere modpartier stilles (fysisk) over for hinanden

illaunngertissitsineq

krænkende handling

adfærd, tiltag overfor en person der fornærmer, foruretter eller støder denne

innittilliorveq

krav, for høje

(1) udtryk for at der ikke er balance eller harmoni mellem jobbeskrivelse/jobindhold og persons psykiske og/eller faglige beredskab

pinmasqaattit annertualla

krav, for lave

udtryk for at der ikke er balance eller harmoni mellem jobbeskrivelse/jobindhold og persons psykiske og/eller faglige beredskab, hvor ubalancen medfører at personen keder sig, bliver uopmærksom, mister lyst til arbejdet

pinmasqaattit appasippalla

krav, høje

(1) jobbeskrivelse/jobindhold kræver stor træning, erfaring eller uddannelse

pinmasqaattit annertuut

(2) der stilles store forventninger eller fordringer fra lederen eller personen selv, til de resultater personen skal opnå i jobbet

handlingsplan*haandplan*

en (gennemtænk) beskrivelse, ofte skriftlig, af hvilke konkrete aktiviteter der skal sættes i værk i fremtiden, deres rækkefølge og hvem der skal udføre dem

*tilnærmelse af plan***harmøst drilleri**

latterliggørelse der anses for at være uskadelig for modtageren

*ubehagelig afværgelse***helbredsforsorgelse**

forsørgelse af den fysiske eller psykiske sundhed

*afværgelse af forsørgelse***helbredsskade**

varig forværring eller delvis ødelæggelse af den fysiske eller psykiske sundhed

*afværgelse af sundhed***højt arbejdstempo**

arbejdsopgaverne eller de enkelte arbejdsfunktioner foregår med stor hastighed

*snæversnak***holdriffsarbejde***afværgelse af arbejde*

en arbejdsrettet læggesse hvor arbejdsstedets placering i døgn, for den enkelte gruppe, veksler fra uge til uge, således at produktionen kan foregå uafbrudt i hele døgn

*afværgelse af arbejde***I****indflydelse**

muligheden for at kunne påvirke, eller træffe beslutninger om forhold i arbejdet, dets tilrettelæggelse og måden det skal udføres på

*afværgelse af arbejde***individuelle forskelle**

afværgelse mellem enkeltpersoner, individer

*afværgelse af arbejde***indretningssæssig foranstaltning**

et tiltag, iværksættelse, ordning der omhandler arbejdspladsens udformning (og dermed fx kan ændre på arbejdspladsens udformning)

*afværgelse af arbejde***initiativløshed**

mangel på virkelyst og gå-på-mod

*afværgelse af arbejde***inspirerende arbejdsopgave**

et stykke arbejde som i sig selv er lystbetonet, tankevækkende, udviklende eller har et positivt indhold

*afværgelse af arbejde***jobberigelse**

ændring af arbejdsindholdet så det kommer til at indeholde flere af de (positive) arbejdsfaktorer

*afværgelse af arbejde***jobbeskrivelse**

en optegnelse af arbejdsopgaver, ansvar, beføjelser, forventninger, m.m. der hører til en stillingsbetegnelse, arbejdsopgaver eller placering i virksomheden

*afværgelse af arbejde***jobfunktion**

stillingsbetegnelse eller placering i virksomheden

*afværgelse af arbejde***jobindhold**

beskrivelse af i hvor stor udstrækning arbejdet rummer en række psykiske arbejdsfaktorer, såsom selvstændighed, indflydelse, meningsfuldhed, læringsmuligheder, social kontakt

*afværgelse af arbejde***jobrotation**

flere personer bytter arbejdsfunktion, fx efter et planlagt skema, der beskrives hvornår og hvor længe

*afværgelse af arbejde***jobskifte**

personen får et nyt arbejde, en ny stilling eller en ny arbejdsfunktion

*afværgelse af arbejde***jobudvidelse**

ændring af arbejdet så det kommer til at indeholde flere arbejdsfunktioner, evt. samtidig med en jobbetegnelse

afværgelse af arbejde

funktionsbesskrivelse
 en optegnelse, oftest skriftlig, af arbejdsområde, ansvar, beføjelser mm der hører til en titel, arbejds- område eller placering i virksomheden
suilassartitaa sut nalunnaarsorneri

fysisk udmatelse
 følelse af stærk træthed i kroppen
timikkut nuklillaarneq

fysisk vold
 overgreb (slag, spark, kast, mm) der er rettet mod kroppen
timikkut nakunuserfigineqarneq

fysiske symptomer
 tegn på sygdom, belastninger, nedsat funktionsevne på kroppen og dens funktioner, ofte brugt om kendetegn forårsaget af psykisk belastning eller påvirkning
timikkut malunnitit

gensidig støtte
 to eller flere personer hjælper hinanden i vanskelige situationer, fx med faglig støtte
kammattogattigineq

H
handlemulighed
 at man befinder sig i en position, hvor man er i stand til, har evne til eller har ret til at foretage en gerning eller aktion, eller evt. at kunne vælge mellem flere
ilunneqqarsinnaaneq

handplan
 handlingssplan
 en (gennemtænkt) beskrivelse, ofte skriftlig, af hvilke konkrete aktiviteter der skal sættes i værk i fremtiden, deres rækkefølge og hvem der skal udføre dem
ilunneqqarsinaq

følelsesmæssige symptomer
 kendtegn på at man har været udsat for påvirkning der har skadet de "naturlige" emotionelle reaktioner
mitsigtsustitigut malunnitit

følelsesmæssige udbrud
 emotionelle udtryk, fx vrede, sorg, glæde der er så tydelige at de kan registreres af omgivelserne
mitsigtsustit aatinneqartut

forandringsparathed
 at være i stand til og villig til at tilpasse sig ændringer på arbejdspladsen, fx ændringer af målsætninger eller af arbejdsopgaver (ofte forårsaget af organisationsændringer, fusioner, ledelsesskift, mm)
allanngunnaasinnaa sunut pivareersimaneq

forandringsspres
 forventninger om (evt. krav, trusler, forestillinger om) at der sker, eller snart vil ske ændringer på arbejdspladsen, fx omlægning af arbejdsopgange, organisationsforandringer, nye måder at arbejde på
allanngunngitsarvagarneq

forandringsseres
 1) ændringer i en virksomhed, i form af omlægning af arbejdsopgange, organisationsforandringer, nye måder at arbejde på, fx forårsaget af virksomheds- sammenlægninger, lederskifte, mm
 2) den måde hvorpå ændringer i en virksomhed forløber og styres (når der sker omlægning af arbejdsopgange, organisationsforandringer, nye måder at arbejde på)

travæ
 1) en persons manglende fremmøde på arbejdspladsen
 2) summen af udbetjingsdage på grund af sygdom, graviditet, barselslov, orlov og anden bevilget fritagelse fra arbejdet, regnet for en person eller for hele arbejdspladsen
suilunngunngitsoorneq

frigtørelsessteknik
 metoder til at gøre sig fri fra andre personer der, med vold, forsøger at holde fast på en, fx for personale i fængsler, hospitaler
qajannaaqqarsivaatilluni periarissamut perivaaseq

Feedback
 tilbagemelding, en person modtager mundtlig eller skriftlig beskrivelse fra en anden person, fx leder eller kollega, hvordan denne oplever at et stykke arbejde eller en opgave er blevet udført, i værdi-neutral form, eller kan evt. indeholde både ros og ris

qpsuawriawfigininnineq

flexibel arbejdstid
flexid
 dagens mødetidspunkt og sluttidspunkt kan vælges frit af den enkelte medarbejder, evt. inden for visse tidsintervaller (fx start mellem 7 og 9, slut mellem 15 og 17), dvs. mod sætning til fast arbejdstid, hvor mødetid og afslutning ligger på faste klokkeslæt, fx 8-16

allanngorartunik piffissalimnik sulineq

flexid
fleksibel arbejdstid
 dagens mødetidspunkt og sluttidspunkt kan vælges frit af den enkelte medarbejder, evt. inden for visse tidsintervaller (fx start mellem 7 og 9, slut mellem 15 og 17), dvs. mod sætning til fast arbejdstid, hvor mødetid og afslutning ligger på faste klokkeslæt, fx 8-16

allanngorartunik piffissalimnik sulineq

følelse af håbløshed
 opgivende, manglende tro på fremtiden, vanskelighed med at klare sit arbejde eller dagligdagen

nerwinnaarraqunneq

følelsesmæssig tilbagetrækning
 psykisk reaktion hvor man undlader emotionelle udtryk, og undgår at kontakte andre mennesker, "lukker sig inde i sig selv"

misigissustitigut unnaarsimaaarneq

følelsesmæssig udmattelse
 (1) en form for karaktig træthed efter at have gennemlevet mange eller stærke følelser

(2) en speciel tilstand, forårsaget af vedvarende, tæt kontakt med andre mennesker, hvor man er træt og udkørt

misigissustitigut nuklilalaarneq

følelsesmæssige reaktioner
 udtryksformer, hvor man opfører sig (reagerer) følelsesmæssigt på påvirkninger udefra, fx i form af emotionelle udtryk som vrede, sorg, glæde

misigissustitigut qisuawriaatit

Ekstern rådgivning
 psykologisk eller organisatorisk bistand til en virksomhed eller afdeling fra fx en konsulent der ikke er ansat i virksomheden

awtaaanittit sinnersuineq

ensidige arbejdsopgaver
 (1) opgaver der er ensformige, eller kun indeholder få af de forhold i arbejdslivet der kan virke motiverende eller skabe arbejdsglæde

(2) arbejdsopgaver der er belastende for en bestemt del af kroppen eller psyken (se også: monotoni)

sulissawt assigtaat

ensidigt, gentaget arbejde (EGA)
 arbejde hvor det er nødvendigt, til stadighed over en længere periode, at gentage den samme del-opgave eller "arbejdspsykius" som kan være kortvarigt, helt ned til sekunder ("samlebåndsarbejde"), og/eller indeholder hyppig gentagelse af del-opgaver der belaster en speciel del af kroppen

sulihag assigtaartooq

erhvervsygdedom
 (1) fysisk eller psykisk lidelse, symptom eller manglende funktionsevne, opstået efter længere tids påvirkning fra forhold i arbejdet
 (2) visse arbejdsbetingede lidelser, som er officielt anerkendt som erstatningsberettigede

sulinermit ajqousarneq

faglig støtte
 mulighed for at få hjælp i sit arbejde fra en person med samme uddannelse eller faglige erfaringer/baggrund, eller leder, til de forhold i opgaver/løsningen der kan give anledning til tvivl eller usikkerhed, fx ved at der sættes tid af til at to personer taler sammen om disse forhold

sulianut tunngatilluguk korforarnerqarneq

faglig udvikling
 at en person gennem sit arbejde, eller gennem efteruddannelse uden for arbejdsstedet, opnår erfaring, erkendelse, dygtighed inden for sit fag eller uddannelsesområde

sulianut tunngatilluguk ineriartooarneq

illuglilunni ogþolopagning

betydning
forståelse af samtalopartnere er at afgørende
2) samtale hvor gensidigt lytten og dybtgående

1) samtale mellem ligeværdige parter

D dialog

dtassing

og belastning
at klare, eller forsøge at klare eller "mestre" stress

coping

coaching

2) en trænings/vejlednings-
metode i samtaleform hvor man "giver hjælp til
selvhjælp", hjælper andre til at lære, ved at stille
spørgsmål til deres egne erfaringer og forestillinger
i stedet for at give dem løsninger

1) vejledning, træning (ofte brugt om fysisk træning
af sportsudøvere)

coaching

annilaarnarvorfnussuarnik pisolparitaaerna

chokerende begivenheder
krarfige psykiske påvirkninger eller oplevelser i
arbejdet, der evt. kan medføre egentligt "psykisk
chok". Fx arbejdsomtåstigt at modtage trusler, være
vidne til vold, ulykke, selvmord

nakkarsaang

krænkende tiltale
systematisk drilleri, latterliggørelse, nedgørelse,

chikane

C

artukkiagaanermit qisuavati kinguner

resultatet af belastende arbejdsforhold, i form af
symptomer, sygdom, følelsesusdbrud, ændringer i ad-
adferd, hos den arbejdende person

belastningsreaktioner

qaangernegvarinnuannungtsop

artukkiussutp erstuata

resultatet af belastende arbejdsforhold, i form af
symptomer, sygdom, følelsesusdbrud, ændringer i ad-
færd, som er blevet meget langvarigt eller permanent

belastningsreaktion, kronisk

sullivimmi pissusit artukkiussut

egenskaber ved arbejdet og/eller samarbejdet der
slider på krop eller sjæl, eller som skader helbredet

belastende arbejdsforhold

mannavtineq

omtale en traværende på en krænkende eller løgn-
agtig måde med den hensigt at skade dennes om-
dømme eller stille denne i et dårligt lys hos andre

dagvaske

B

sullilunni aftoorneq

pludselig begivenhed, eller påvirkning af kort
varighed, der medfører skade, fysisk eller psykisk,
på en person mens denne udfører sit arbejde, eller
er til stede på sin arbejdsplads

arbejdsulykke

piareersarnera

sullissav piareersarnera; sullap

2) den del af arbejdet der omhandler overvejelser
om fremgangsmaåde, planlægning af forløb og
rækkefølge af delopgaver. Ofte brugt når andre,
ofte arbejdsledere, udfører arbejdsrettetæggel-
sen end den/de der skal gennemføre den egentlige
opgaveudførelse

1) måden hvorpå arbejdet planlægges, organiseres,
beskrives

arbejdstilrettelæggelse

arbejds tilrettelæggelse

naamaagstimaavtineq

sullamik naamaagstimaavtineq;

tilfredshed
behagelig eller positiv følelsesomtåstigt tilstand,
som er resultatet af (den samlede) vurdering man
foretager i forhold til sit arbejde

arbejdstilfredshed

diffissavnulliffissos

1) den del af døgnet's timer der anvendes til arbejde
2) de klokkestår, mellem hvilke man forventes at
være til stede på arbejdspladsen

arbejdstid

arbejds udførelse

den del af arbejdsopgave gennemførelsen der følger efter arbejdsstillrettelæggelsen

*sulfiap ingertlanneva***arbejds- og organisationspsykologi***arbejdspsykologi*

en gren/retning inden for psykologien der beskæftiger sig med de forhold mennesker er underkastet når de går på arbejde

*sulfiivini tarvip pissusitnik iisimasa***arbejdsbettinget lidelse**

sygdom, symptom eller manglende funktionsevne, opstået efter længere tids påvirkning fra forhold i arbejdet

*sulfiamik patiseqartunik afouqteqalersima-**neq***arbejds glæde**

1) følelse af at arbejdet fremkalder en tilfredshed

2) en tilstand, hvor et bestemt arbejde opfylder behov der er vigtige for denne person

*sulfiamik nuannartinneq***arbejds klima**

den tilstand, der hersker på en arbejdsplads, af glæde, begejstring, kammeratskab, samholdighed

(”godt arbejds klima”) eller af frygt, vrede, konflikt, chikane (”dårligt arbejds klima”)

*sulqeqatiginnevni pissusit***arbejds miljø**

1) oplevelsen hos en person, og som karakteriserer den samlede mængde af forhold, der påvirker personen, eller som denne er underkastet på sin arbejdsplads

2) den samlede oplevelse hos samtlige personer på arbejdspladsen

sulfiivini pissusit

arbejdspladsen

3) en beskuerende (”objektiv”) vurdering af nogle enkelte, eller af mange forhold eller betingelser på

arbejds miljøfaktor

et enkelt forhold, betingelse eller egenskab blandt mange, der tilsammen beskriver arbejds miljøet, fx ”fysiske arbejds miljøfaktor” som kulde, støj, tempo, eller ”psykiske/psykosociale arbejds miljøfaktor” som selvstændighed, læringsmulighed, indflydelse, stress, alenearbejde, rollekonflikter

*sulfiivini pissusitniut pissutaasut***arbejds motivation**

1) den afgørende, bestemmende kraft der får en person til at udføre en arbejdsopgave

2) behov som tilfredsstilles gennem arbejdet

*sulterussussseq***arbejdsorganisatoriske foranstaltninger**

de enkelte tiltag der iværksættes for at opnå en ændring eller udvikling i arbejdsorganiseringen eller i arbejdsstillrettelæggelsen, fx omstrukturering, skiftearbejde, teambuilding

*sulfiqqartup aqqissunneva**piareeravneva***arbejdsorganisering**

den samlede mængde af overvejelser, foranstaltninger, initiativer der tilsammen danner en virksomhed/arbejdsplads, herunder dens ledelsesformer, samarbejdsform, indretning, opdeling i afdelinger, arbejdsstillrettelæggelse, arbejdsudførelse

*sulfiqqartup aqqissunneva***arbejdspsykologi***arbejds- og organisationspsykologi*

en gren/retning inden for psykologien der beskæftiger sig med de forhold mennesker er underkastet når de går på arbejde

*sulfiivini tarvip pissusitnik iisimasa***arbejds skader**

fællesbetegnelse for erhvervs sygdomme og arbejdsulykker

*sulfiivni afouqservneq***arbejds tempo**

hastigheden, i bevægelser eller tankevirksomhed, hvormed de enkelte arbejdsopgaver udføres,

anvendes ofte ved mange, gentagne delopgaver, eller hvor delopgaver består af hurtige bevægelser

sulfiivni sukkassusseq

adferd

den måde en person handler på, eller opfører sig på

pissusliserorneq

adferdforstyrrelser

en persons handlinger eller opførelse, som afviger fra hvad der kan forventes eller er acceptabelt, for den pågældende alder, eller det pågældende samfund

pissusliserunngitsusliserorneq

adferdsmæssige reaktioner

ændringer i den måde en person handler eller opfører sig på, fremkaldt eller forårsaget af nogle bestemte ting eller forhold som man er blevet påvirket af

pissusliserunngitsusliserorneq

adferdsmæssige symptomer

kendetegn på at personen har en lidelse, eller har været udsat for nogle påvirkninger, hvor kendte tegn giver sig udtryk i handlinger eller adfærd, der afviger fra hvad der kan forventes eller er acceptabelt, for den pågældende alder, eller det pågældende samfund. Disse kan evt. antage sygelig karakter

pissusliserunngitsusliserorneq

adrenalin

et hormon der udskilles fra binyremarven når personen oplever stress

adrenalin

afmagt

følelse af at være opgivende eller mangel på kraft eller kræfter

unkillalaarneq

alenearbejde

1) arbejde helt uden kontakt med andre mennesker, fx overvågning på kraftværk, fisker

anerkendelse

2) arbejde for en arbejdsgever, hvor man er sat til at udføre en måske belastende eller farlig opgave, uden mulighed for hjælp eller støtte fra andre, fx bygningshåndværker, hjemmesygeplejeriske

kistimilluni sulineq

2) indrømmelse

1) påskønnelse, ros for en indsats

ansvar

1) forpligtelse, byrde, skyld

akissusaffik

2) at have fået tildelt en forpligtelse til at stå inde for at en opgave udføres eller et mål bliver nået

ansvarfordeling

1) beskrivelse af, eller oversigt over, hvilke personer der har hvilke forpligtelser i virksomheden

2) beskrivelse af hvilke del-opgaver der påhviler hver enkelt person i bestræbelserne for at nå det ønskede mål

akissusaffimik agguassineq

arbejdstilfredshed

tifredshed

behagelig eller positiv følelsesmæssig tilstand, som er resultatet af (den samlede) vurdering man foretager i forhold til sit arbejde

suliamik iluavisimavminineq

arbejdets indhold

1) arbejdets art i form af opgaver der skal løses

2) arbejdets mening, arbejdets betydning

3) de egenskaber ved arbejdet (dvs. jobindholdet) som har betydning for personens tilfredsstillelse af vigtige menneskelige behov, eller betydning for personens helbred

sulitap imarisaq

arbejdets sværhedsgrad

beskrivelse af hvor vanskelig en arbejdsopgave er at udføre, i forhold til opfattelsen hos gennemsnittet i befolkningen, fx om udførelsen af opgaven kræver forudgående uddannelse eller oplæring

avunngissusit

arbejdets tilrettelæggelse

1) måden hvorpå arbejdet planlægges, organiseres, beskrives

arbejdstilrettelæggelse

2) den del af arbejdet der omhandler overvejelser om fremgangsmåde, planlægning af forløb og rækkefølge af delopgaver. Ofte brugt når andre, ofte arbejdsgeveren, udfører arbejdstilrettelæggelsen end den/de der skal gennemføre den egentlige opgaveudførelse

avunngissusit pivaarsarnera; sulitap pivaarsarnera

Efter en henvendelse fra Arbejdsmiljørådet ved for-
 kvinde Ulla Lyng og Arbejdstilsynet ved kredscheft
 Arnaq Grønvoid i 2001 besluttede Oqaasiliortut/
 Grønlands Sprognævn at lade Oqaasiliertitfik indgå
 i arbejdet med at udarbejde en moderne grønlandsk
**Terminologiliste over arbejdsmiljøbegreber - med
 særlig fokus på det psykiske arbejdsmiljø.**

På Arbejdsmiljørådets foranledning blev der bevilget
 midler fra:

- Arbejdsmiljørådet kr. 95.000
- Nunafonden kr. 50.000
- SIK's Oplysnings- og Uddannelsesfond kr. 15.000

Cand. mag. Bolatta Vahl og BA Lisathe Møller Krus-
 se står for redaktionen af udgivelsen. Disse kortlag-
 de på basis af de tilgængelige fagtekster (f.eks. lov-
 tekster på området) de eksisterende grønlandske og
 danske betegnelse og udvalgte derefter arbejdet
 med metoder og teknikker, der er alment anerkendte
 blandt terminologer internationalt.

**Terminologiliste over arbejdsmiljøbegreber - med
 særlig fokus på det psykiske arbejdsmiljø** er be-
 regnet til brug på alle arbejdspladser. Den har til
 formål at fremme anvendelsen af og udbredelsen af
 mere ensartede termer om arbejdsmiljø. Tidligere
 blev flere forskellige betegnelser anvendt for samme
 emne og uden en klar definition af, hvad det anvend-
 te ord indebar af tekniske, juridiske mv. konsekven-
 ser. F. eks. har den danske term overbelastning været
 modsvarer af såvel *artukkitineq, sualluppallaamik ar-*
toarsartisineq som af *ilungersuatsivallaarneq.*

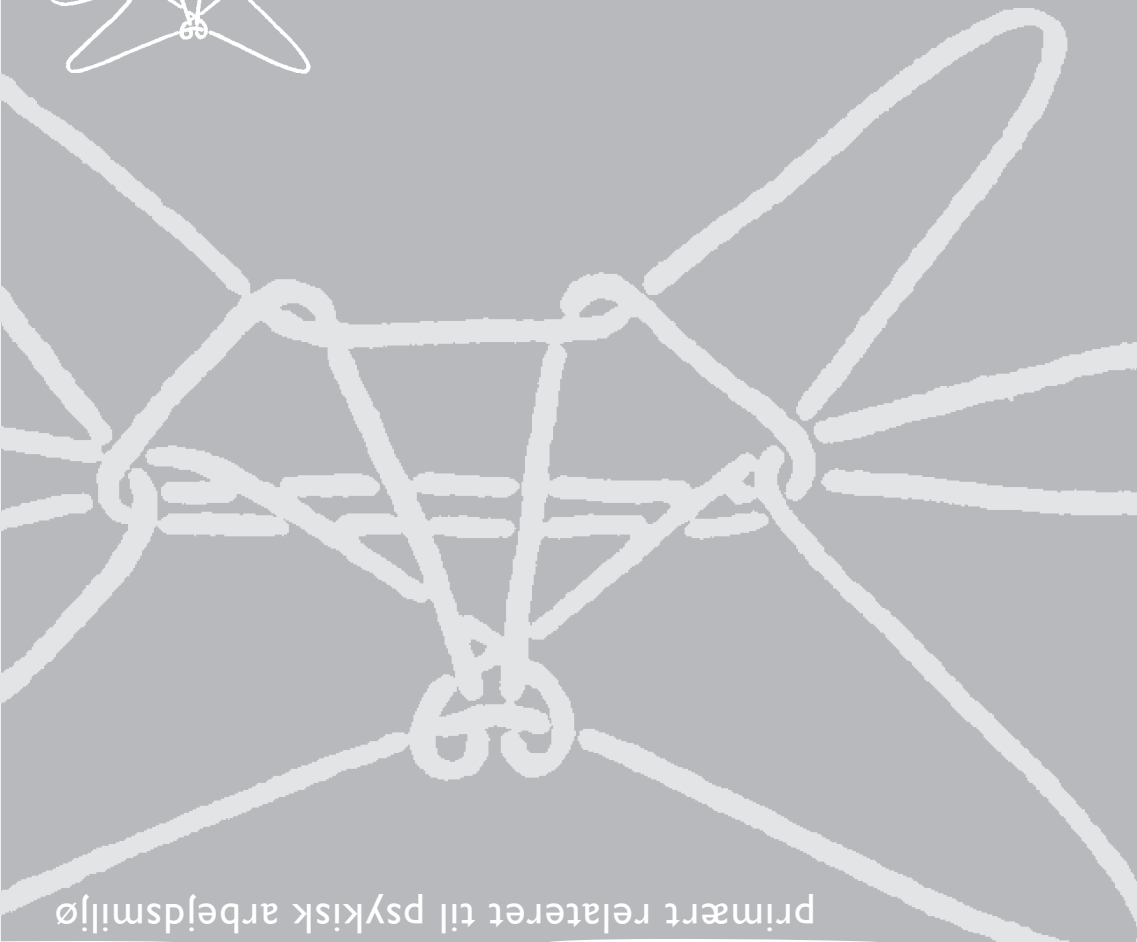
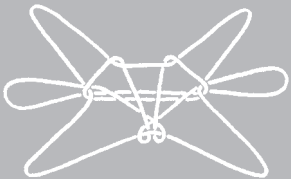
En sådan anvendelse af flere forskellige betegnelser i
 stedet for én og kun én teknisk term vil altid resultere
 i misforståelser og fejl, der i uheldige tilfælde kan
 være både kostbare og farlige. Det er for at begrænse
 denne fare, terminologilisten er udarbejdet. Termer-
 ne og deres definitioner er godkendt af Oqaasiliortut/
 Grønlands Sprognævn. Det bør i øvrigt også bemær-
 kes, at nærværende arbejdet er en direkte implemente-
 tion af en af rekommendationerne i den sprogpolti-
 ske redegørelse, nemlig erklæringen om, at der skal
 udvikles moderne terminologier på grønlandsk.

**Terminologiliste over arbejdsmiljøbegreber - med
 særlig fokus på det psykiske arbejdsmiljø** sætter
 samtidig en milepæl i den grønlandske sproghisto-
 rie. Det er nemlig første gang nogen sinde på grøn-
 landsk, at en terminologi er udviklet strengt meto-
 disk og under iagttagelse af terminologiens nyeste
 principper f.eks. at term og definition er strikt ad-
 skilt og cirkeldelinitioner således konsekvent undgå-
 et. Man må forvente at den kommer til at danne skole-
 for de mange fremtidige terminologer, det grønland-
 ske samfund har så hårdt brug for.

Et væsentligt særkende for den anvendte metode er
 den udstrakte brug af eksperter, de såkaldte term-
 grupper. Termgrupperne er personer med praktisk
 indsigt i emnets forskellige fagområder, psykologer,
 sikkerhedsrådgivere, brandfolk, instruktører på
 skoler i den forbindelse tak til følgende eksperter
 for deres medvirken: Niisi Frederiksen fra Nuuummi
 Qatsertisartut; Peter Olesen, KANUKOKA; Pavia Jen-
 sen lærer ved Jern og Metalskolen i Nuuk, BA Inge
 Steding, Nuuk, mag. art., Ph.D. Eva Jørgensen; cand.
 pæd. psyk. Ruth Blytman Nielsen; cand. psych.:
 Inuk Bourup-Nielsen.

Carl Chr. Olesen

Oqaasiliertitfik/Sprogssekretariatet

primært relateret til psykisk arbejdsmiljø

ARBEJDSLIVSBEGREBER

Arbejds miljø terminologi

Primært relateret til psykisk arbejdsmiljø

© Oqasileriffik 2006

Lay-out: Tegnestuen Tita

Tryk: Athene Grafisk, Albertslund

ISBN: 87-990324-1-4

Oqasileriffik/Sprogsekretariatet

Postboks 980

3900 Nuuk

Grønland

TF: +299 34 58 33

Fax: +299 32 73 42

E-mail: ogasileriffik@gh.gl

Hjemmeside: www.ogasileriffik.gl

primært relateret til psykisk arbejdsmiljø

ARBEJDSLIVSBEGREBER

